

Odbor za platni sustav i
sustav poravnanja

**Objašnjenje termina korištenih u
platnom sustavu i sustavu poravnanja**

Ožujak 2003.

BANKA ZA MEĐUNARODNA PORAVNANJA

Prvo izdanje je dostupno samo na website BIS (www.bis.org).

Prvo izdanje je izdano u siječnju 2001. g.

Obnovljeno izdanje je izdano u srpnju 2001. i ožujku 2003. g.

Banka za međunarodna poravnanja 2003.

Sva prava zadržana. Kratki izvodi se mogu reproducirati ili prevoditi uz naznaku izvora.

ISBN 92-9197-133-2 (online).

Predgovor

Odbor za platni sustav i sustav poravnanja (CPSS) izdaje ovaj obimni rječnik terminologije platnog sustava kao priručni dokument za standardne termine koji se koriste u platnim sustavima i sustavima poravnanja. To je kombinacija raznih rječnika koji su dani uz ranija izvješća CPSS-a i Europske središnje banke (ECB).

Postoji mnogo aspekata platnog sustava koji se odnose, na primjer, na legalne aranžmane, tehnološka i operativna pitanja, financijske tržišne infrastrukture i vođenje monetarne politike. Kod platnih sustava uočavamo praktičnu primjenu mnogih koncepata koji su bitni za poslovanje središnje banke i za kreiranje njene politike, kao što su dnevna likvidnost, upravljanje rizikom i supervizija platnih sustava i sustava poravnanja. Cesto se smatra da planiranje politike platnog sustava zahtijeva multidisciplinarni pristup i poznavanje mnoštva sadržaja.

Stoga je, razumijevanje terminologije platnih sustava bitan zahtjev, ne samo za ljude uključene u svakodnevne aktivnosti povezane sa ovim sustavima, nego također i za ljude koji kreiraju politiku, za financijske ustanove, akademije i druge koji su zainteresirani za ovu tematiku. Skupljajući sve termine i koncepte povezane sa platnim sustavima i sustavima poravnanja, ova publikacija ima za cilj da osigura čitateljima jedinstven i pristupačan izvor obavještenja o generalno prihvaćenim definicijama standardne terminologije platnog sustava.

Nadam se da će ovaj rječnik, uz ranije radove koje su izradili komitet i druge institucije, unaprijediti znanje čitatelja o platnim sustavima i sustavima poravnanja. Elektronska verzija ove publikacije koja je dostupna na websiteu BIS (www.bis.org) redovito će biti obnavljana pošto se stalno pojavljuje nova terminologija u publikacijama CPSS.

Tommaso Padoa-Schioppa, predsjedatelj
Odbor za platne sustave i sustave poravnanja

Uvod

Terminologija koja se odnosi na platne sustave prerađivana je tijekom godina jer se infrastruktura plaćanja i poravnanja razvijala a naše znanje o kompleksnosti platnih procesa povećavalo. Razvoj tehnologije naglašava značaj dosljedne primjene novih termina koje mi treba da koristimo, bez obzira da li smo tehnički eksperti. Na primjer, koncept obrade realnog vremena jeste suštinski za razumijevanje funkcioniranja modernih platnih sustava i podataka korištenih u razgovorima između korisnika i eksperata. Kao i u većini drugih disciplina, terminologija plaćanja obogaćena je izvjesnim brojem analitičkih studija koje su dodale nove koncepte i termine.

Stoga je Odbor za platne sustave i sustave poravnanja (CPSS) odlučio da objedini u jednoj publikaciji sve standardne termine i njihove definicije publicirane u izvješćima CPSS-a, Europskom monetarnom institutu (EMI) i Europskoj središnjoj banci (ECB). Prvi rječnik koji je uključen u ovu kolekciju je iz *Delivery versus payment in securities settlement systems* iz 1992. Serija «Crvena knjiga» (Red Book), prvi put publicirana 1993. godine, pokušala je osigurati standardni niz definicija za uobičajene termine u platnim sustavima. Od tada, mnogo termina je postepeno dodano uz publikacije svakog novog izvješća CPSS-a. EMI je proširio tu zbirku rječnikom «Plava knjiga» (Blue Book), Platni sustavi u Europskoj uniji, publiciran 1996. godine. ECB nastavlja rad putem svojih neprekidnih izvješća o temi platni sustavi. Sa svakim se dodatnim izvješćem broj izraza koji se odnosi na platni sustav povećava.

Ovaj kombinirani rječnik uključuje termine koji se koriste u svim rječnicima CPSS-a i izvješćima EMI/ECB koji su publicirani do danas. U nekim slučajevima, identični se izrazi koriste da objasne koncepte koji mogu imati različite implikacije, ovisno o kontekstu u kojemu se koriste. Na primjer, «marking to market» različito se tumači u kontekstu platnog sustava u odnosu na kontekst derivatnih ugovora. U takvim su slučajevima sve bitne definicije uključene. Referencni izvor dan u posljednjem stupcu svake stavke pokazuje na izvješće gdje je termin bio definiran i to omogućuje čitatelju da se upozna o tome, ako je potrebno.

Publikacija, koja će biti dostupna na BIS website (www.bis.org), bit će neprestano obnavljana i uključit će terminologiju iz novih izvješća koja budu publicirana. Da bi ovaj dokument bio što pristupačniji korisniku, pozivaju se čitatelji da pošalju svoje komentare i prijedloge Odboru za platne sustave i sustave poravnanja, Banka za internacionalna poravnanja, CH-4002 Basel, fax: ++ 41 612 809 100; e-mail: cpss@bis.org (subject line:glossary)

Lista termina i kratica
(siječanj 2003)

Naziv	Skraćeni naziv	Prvi put objavljeno
Isporučka prema plaćanju u sustavima poravnanja vrijednosnih papira	DVP	Rujan 1992
Platni sustav u skupini od deset zemalja	Red Book	Prosinac 1993
Poravnanja vrijednosnih papira sa inozemstvom	x-border	Ožujak 1996
Rizik poravnanja u deviznim transakcijama	FX	Ožujak 1996
Platni sustavi u Europskoj uniji (Blue book)	Blue Book	Travanj 1996
Sigurnost elektronskog novca	EM-Sec	Kolovoz 1996
Implikacije razvoja elektronskog novca za središnje banke	EM-CPSS	Oktobar 1996
Javni okvir za sustave poravnanja vrijednosnih papira	SDF	Veljača 1997
Aranžmani kliringa za derivate poslovanja na burzi	ETDC	Ožujak 1997
Izvešće o električnom novcu	EM-ECB	Kolovoz 1998
Izvešće o OTC derivatima: procedure poravnanja i upravljanje rizikom ugovorne strane	OTC	Rujan 1998
Transakcije posudbe vrijednosnih papira: razvoj tržišta i implikacije	SLT	Srpanj 1999
Platni sustav u zemljama koje su se prijavile za članstvo u Europskoj uniji (Blue Book)	Blue Book	Kolovoz 1999
Sustav malih plaćanja u odabranim zemljama: komparativna studija	Retail	Rujan 1999
Osnovni principi sustava plaćanja značajnih za sustav	Core Principles	Siječanj 2001
Preporuke za sustave poravnanja vrijednosnih papira	SSS	Studeni 2001

Napomena o korištenim izvorima informacija

Na listi korištenih informacija navedeni su izvori gdje je određen termin definiran. Korišteni su sljedeći simboli:

- Izvor označen masnim slovima («**bold**»): obično pokazuje primarni izvor definicije, tj. obično materijal u kojem je taj termin definiran po prvi put.
- Izvor označen specijalnim slovima («*italics*»): pokazuje da navedeno objašnjenje može da se malo razlikuje od objašnjenja korištenog u materijalu, ali bez bitnih promjena u značenju. U nekim slučajevima navedeno objašnjenje dalje razrađuje ili razjašnjava definiciju u odnosu na objašnjenje dano u odgovarajućem materijalu.

Rječnik
Objašnjenje termina

Termin	Definicija	Izvor
acceptance for settlement akceptiranje poravnanja	Faza u proceduri plaćanja u kojoj je ono prošlo razne testove, a posebno test upravljanja rizikom i može se izvršiti poravnanje u skladu sa pravilima i procedurama sustava	Core Principles
acceptor akceptant	Trgovačka ili servisna ustanova koja prihvata, u svoje ime ili u ime svoje mreže, plaćanje robe ili usluge putem elektronskih novčanih instrumenata.	EM-ECB
access pristup	Pravo ili mogućnost jedne ustanove da koristi usluge određenog platnog sustava u svrhu poravnanja plaćanja na vlastitom računu ili za klijente. Vidi: (direct participant, direct participant/member, indirect participant/member, participant/ member)	Core Principles
access products pristup proizvodima	Instrument plaćanja koji dozvoljava klijentima pristup depozitnim računima i prijenos depozita u tom smislu. To se odnosi na prijenos financijskih sredstava elektronskim putem na prodajnom mjestu i na kućne bankovne olakšice.	EM-ECB EM-CPSS
accountability odgovornost	Cuvanje novca kod elektronskih novčanih transakcija	EM-ECB
ACH	Vidi: automated clearing house	
acquirer pravna osoba koja drži depozitne račune	Pravna osoba koja drži depozitne račune primatelja (trgovac) kojoj primatelji kartice dostavljaju podatke koji se odnose na transakcije. Ova pravna osoba je odgovorna za skupljanje informacija o transakcijama i za poravnanje sa primateljima kartica.	EM-ECB
acquiring technical operator tehnički operater u službi pravne osobe	Strana koja osigurava tehnička sredstva za svaku pravnu osobu koja drži depozitne račune trgovaca za prihvatanje podataka koji se odnose na svaku transakciju.	EM-ECB
advisory netting	Vidi: position netting	Red Book Blue Book
agency relationship zastupnički odnos	Ugovor prema kojem jedna strana, zastupnik, radi u ime druge strane, tj. pravne ili fizičke osobe koju zastupa. Zastupnik može vršiti posao u ime te osobe, ali nije odgovoran za uspješnost.	ETDC
agent zastupnik	Pravna ili fizička osoba, kao što je npr. financijski direktor ili depozitar, koje preduzima zajmove sa jamstvom i ugovora uvjete sa zajmoprimcem u ime klijenta – vlasnika.	SLT
APS	Vidi: assured payment system	
arbitrage arbitraža	Profit koji se dobije od razlike u cijeni kad se isti vrijednosni papir, valuta ili roba prodaje na dva ili više tržišta.	SLT
assured payment system osigurani platni sustav	Aranžman u sustavu razmjene vrijednosti pri kojem je izvršenje terminskog poravnanja platnog naloga zajamčeno neopozivim i	DVP Red Book

	neuvjetovanim izvršenjem od treće strane (obično banka, udruženje banaka ili kliring kuća). Vidi: exchange – for – value settlement system.	Blue Book
asymmetric cryptography asimetrična kriptografija	Niz kriptografskih tehnika po kojima se koriste dva razna ključa (privatni i javni) za šifriranje i dešifriranje podataka. Privatni ključ čuva u tajnosti vlasnik, dok se javni ključ daje na raspolaganje stranama s kojima se komunicira. Koristi se, također, i naziv public key cryptography – javna «key» kriptografija	EM-Sec
ATM	Vidi: automated teller machine	
auditability mogućnost revizije	Pod ovim se podrazumijeva da je moguće ustanoviti da li sustav funkcionira dobro i da li je funkcionirao dobro. Jedan aspekt revizije je da se osigura dovoljno znanja o tom sustavu i njegovoj strukturi, funkcioniranju, kontroli i sl. pomoću odgovarajuće dokumentacije. Drugi važan aspekt revizije je da se učine vidljivim sve modifikacije sustava i njegovih podataka koje se odnose na integritet. Unošenje podataka bi trebalo da omogući odgovore na pitanja: «Što?» i «Kada?»	EM-ECB
audit trail postupak pri reviziji	Podatak o redoslijedu događaja koji su se dogodili u sustavu.	EM-Sec
authentication verifikacija	Metoda korištena u svrhu verifikacije podrijetla poruke ili identiteta sudionika povezanog u sustav i za potvrđivanje da poruka nije modificirana ili zamijenjena u tranzitu.	EM-CPSS Core Principles
automated clearing house automatizirana klirinška kuća	Elektronski sustav kliringa u kojem se platni nalozi izmjenjuju između financijskih institucija, prvenstveno preko magnetnih medija ili telekomunikacione mreže i obrađuju u centru za procesiranje. Vidi: clearing/clearance.	Red Book Blue Book
automated teller machine šalterski automat	Elektromehanički uređaj koji omogućava ovlaštenim korisnicima koji upotrebljavaju plastične kartice prepoznatljive stroju, da podignu gotovinu sa svojih računa i/ili da koriste i druge usluge kao što je provjera stanja, transfer sredstava ili prihvatanje depozita. Automati mogu raditi «on-line», sa pristupom dozvoljenim podacima u realnom vremenu, ili «off line».	Red Book Blue Book Retail
availability dostupnost	Mogućnost da usluge i informacije budu dostupne korisnicima kad to zatraže.	EM-Sec
back office	Dio firme koji je odgovoran za aktivnosti nakon prodaje. Ovisno od organizacione strukture firme, ovaj ured može biti jedan odjel ili više sektora (kao što su: dokumentacija, upravljanje rizikom, računovodstvo ili poravnanja). Neke firme kombiniraju dio ovih odgovornosti, obično onih koje se nalaze u «back office», a odnose se na upravljanje rizikom, sa onim što nazivaju «middle office» funkcija. Vidi: front office	OTC
back-to-back trades «back to back» trgovina	Par transakcija koje zahtijevaju da druga ugovorna strana primi i dostavi dalje iste vrijednosne papire, istoga dana. Uključene transakcije mogu biti kupnja i prodaja učinjene odmah ili kolateralne transakcije (ugovori o ponovnoj kupnji ili posudbe putem jemstva). Na primjer, diler koji se bavi vrijednosnim papirima može kupiti i prodati iste vrijednosne papire za isti datum poravnanja u tijeku stvaranja tržišta za kupce, ili može kupovati vrijednosne papire za pričuvu i	x-border

financirati tu poziciju putem ugovora o ponovnoj kupnji.

back-to-back transactions «back to back» transakcije	Niz transakcija vrijednosnim papirima između tri ili više ugovornih strana koje uključuju kupnju i prodaju jednog vrijednosnog papira sa poravnanjem jednog određenog dana. Najjednostavniji primjer «back to back» trgovine je par transakcija, pri čemu se jedna strana slaže da kupi vrijednosne papire od druge strane, a zatim se složi da se oni prodaju trećoj strani.	Blue Book SLT
back-to-back transactions «back to back» transakcije	Par transakcija koje zahtijevaju da druga ugovorna strana primi i ponovo pošalje isti vrijednosni papir istoga dana. Uključene transakcije mogu biti kupnje i prodaje učinjene odmah ili kolateralne transakcije (ugovori o ponovnoj kupnji ili zajmovi sa jamstvom). Npr. diler vrijednosnih papira može kupiti i prodati iste vrijednosne papire na isti dan poravnanja u tijeku stvaranja tržišta za klijente, ili može kupiti vrijednosne papire da ih ima u pričuvi i financirati tu poziciju putem ugovora o ponovnoj kupnji.	SSS
balance-based system sustav baziran na saldu	Elektronski novčani sustav prema kojem su elektronska novčana sredstva pohranjena na uređaju kao numerički zapis sa transakcijama koje su izvršene kao zaduženja ili potraživanja.	Blue Book EM-Sec
bank draft bankovni vrijednosni papir	U Europi ovaj termin uglavnom se odnosi na mjenicu vučenu od strane same banke. Mjenicu kupuje platitelj i šalje je korisniku koji je prezentira banci za isplatu. Ta banka prezentira mjenicu banci platitelja, za nadoknadu. U SAD ovaj termin se obično odnosi na mjenicu ili ček vučen od strane same banke, ili na novčane depozite kod druge banke. U slučaju blagajničkog čeka, banka je i izdavatelj i korisnik čeka (trasant i trasat). U slučaju bankarskog čeka jedna banka je izdavatelj čeka, a druga banka je korisnik čeka. Bankovne vrijednosne papire može izdati banka za vlastite svrhe ili ih mogu kupiti klijenti i poslati korisniku da izvrši obvezu. Vidi: draft	Red Book
bank reserves pričuve banke	Depoziti koje drži banka kod središnje banke.	EM-CPSS
basis risk rizik promjena u osnovici	Rizik zbog promjene u osnovici, tj. razlika između cijene terminskih ugovora i cijene	ETDC
batch skupni platni nalozi	Prijenos ili obrada skupine platnih naloga i/ili naloga za prijenos vrijednosnih papira u skupini u odvojenim vremenskim intervalima.	Red Book Blue Book Retail
beneficial ownership/interest dobiti od vlasništva	Pravo da se prime neke ili sve dobiti po osnovi vlasništva nad vrijednosnim papirom ili nekim drugim financijskim instrumentom (npr. dohodak, pravo glasanja, pravo na transfer). Beneficijalno vlasništvo se obično razlikuje od zakonskog «vlasništva» vrijednosnog papira ili financijskog instrumenta. Vidi: legal ownership.	DVP Red Book Blue Book SLT
bilateral credit limit bilateralni kreditni limit	Vidi: credit limit	Core Principles
bilateral exposure bilateralna izloženost riziku	Izloženost riziku jedne strane u odnosu na drugu stranu.	Core Principles
bilateral net settlement system	Sustav poravnanja u kojem su bilateralne pozicije neto poravnanja riješene između svake bilateralne kombinacije sudionika. Vidi: net	Red Book Blue Book

bilateralni sustav neto poravnanja	credit (or debit) position	
bilateral netting bilateralno poravnanje	Dogovor između dvije ugovorne strane da poravnaju svoje bilateralne obveze. Obveze pokrivene ovim dogovorom mogu proisteci iz financijskih ugovora, transfera ili i jednog i drugog. Vidi: multilateral netting, netting, net settlement.	DVP Red Book Blue Book
bill of exchange mjenica	Pisani nalog jedne ugovorne strane (trasant, assignant, izdavatelj čeka) drugoj (trasat, assignator, korisnik čeka) da plati naznačenu sumu na zahtjev ili određenog datuma trasantu ili trećoj strani koju odredi trasant. Uglavnom se koristi za financiranje trgovine i kada se diskontira kod financijske ustanove za dobijanje kredita. Vidi: draft	Red Book Blue Book
biometric biometrička metoda	Odnosi se na metodu identifikacije vlasnika uređaja mjerenjem jedinstvenih fizičkih karakteristika vlasnika, tj. uspoređivanjem otisaka prstiju, prepoznavanjem glasa ili pregledom retine.	EM-Sec
bit bit	Osnovni element podatka: binarni broj ili 0 ili 1.	EM-Sec
book-entry system sustav unošenja u knjigu	Računski sustav koji dozvoljava prijenos prava (npr. elektronski prijenos vrijednosnih papira) bez fizičkog prijenosa dokumentacije ili certifikata. Vidi: dematerijalizacija, imobilizacija	Red Book Blue Book <i>DVP</i> <i>x-border</i> <i>SLT</i>
bridge most	«Most» je ime koje se obično koristi za vezu između Euroclear i Clearstream koji dozvoljava uzajamno poravnanje trgovine između sudionika u jednom internacionalnom središnjem depozitaru vrijednosnih papira (ICSD) i sudionika u drugom ICSD.	x-border
broker broker-posrednik	Firma koja daje ponudu i traži razinu potencijalnih kupaca ili na drugi način uređuje transakcije kao zastupnik uz nadoknadu, a ne predstavlja ugovornu stranu u transakcijama.	OTC
broker-dealer broker-diler	Osoba ili firma koja nekada radi kao broker, a nekada kao glavni posrednik u transakcijama sa vrijednosnim papirima. Broker je firma koja daje ponudu i traži razinu potencijalnih kupaca i na drugi način uređuju transakcije kao zastupnik uz nadoknadu, bez učestvovanja kao ugovorna strana u tim transakcijama.	SLT
brute force attack	Metoda kriptanalize pri kojoj je svaki kriptografski ključ isproban.	EM-Sec
bulk funds transfer system sustav transfera velikih plaćanja	Vidi: retail funds transfer system	Red Book Blue Book
business continuity poslovni kontinuitet	Aranžman platnog sustava koji ima za cilj da osigura zadovoljenje dogovorene razine usluge čak i ako jedna ili više komponenti sustava zakažu, ili ako je on pod utjecajem nekog abnormalnog vanjskog događaja. Uključiti preventivne mjere kao i mjere za slučaj nepredviđenih situacija.	Core Principles

buy-in otkup vlastitih dionica	Kupnja vrijednosnih papira na otvorenom tržištu od strane zajmodavca pri čemu zajmoprimac nije u stanju da dostavi vrijednosne papire zajmodavcu u skladu sa uvjetima transakcije (tj. na datum poravnanja). U ovom slučaju sve troškove snosi zajmoprimac.	SLT
byte jedinica za memoriju u informatici	Niz od osam binarnih znamenki (0 ili 1)	EM-Sec
call money depoziti po viđenju	Ugovor o zajmu koji se automatski obnavlja svakog dana ukoliko zajmodavac ili zajmoprimac ne naznače da žele da sredstva budu vraćena u kratkom vremenskom roku.	Red Book Blue Book
capital risk rizik kapitala	Vidi: principal risk.	Red Book Blue Book
caps instrumenti za garantiranje gornje granice kredita	Kvantitativni limit na aktivnosti prijenosa sredstava individualnih sudionika u sustavu; limit može odrediti svaki pojedinačni sudionik ili ga može uvesti odbor koji upravlja sustavom; limit može biti određen na neto dugovnu poziciju ili na neto kreditnu poziciju sudionika u sustavu.	DVP
card kartica	Vidi: gotovinska kartica, čekovna kartica, «chip» kartica, kreditna kartica, debitna kartica, debitna kartica sa odgodom plaćanja, unaprijed plaćena kartica, kartice za maloprodaju, kartice za putovanje i zabavne aktivnosti.	Red Book Blue Book Retail
card-based products proizvodi na bazi kartice	Proizvodi elektronskog novca koji osiguravaju korisnika sa specijalnim prenosivim kompjutorskim uređajem, obično IC (integrated circuit) kartica koja sadrži mikroprocesorski «chip».	EM-ECB
case law zakon ustanovljen na osnovi ishoda prethodnog slučaja	Presedan ustanovljen na prethodno odlučenom sudskom slučaju koji može utjecati na buduću interpretaciju zakona ili na rješavanje budućih sudskih slučajeva.	Core Principles
cash card gotovinska kartica	Kartica koja se koristi samo u automatima (druge kartice često imaju sličnu funkciju koja dozvoljava vlasniku da podigne gotovinu).	Red Book Blue Book Retail
cash clearing gotovinski kliring	Metoda za kliring terminskih ugovora po kojem se vrši revalorizacija ugovorenih cijena na tekuće tržišne cijene, a obveze koje iz toga proistječu zadovoljavaju se gotovinskim plaćanjem poznatim pod nazivom gubici na terminskom ugovoru. Vidi: non-cash clearing and variation margin.	ETDC
cash correspondents korespondenti za gotovinu	Banke ili slične institucije koje koristi SSS za plaćaje ili primanje uplata.	SDF
cash deposit risk rizik gotovinskog depozita	Kreditni rizik povezan sa posjedovanjem gotovinskog salda kod posrednika u svrhu poravnanja transakcija vrijednosnim papirima.	x-border SLT
cash dispenser bankomat	Elektromehanički uređaj koji omogućava da korisnici mogu podizati novčanice (valutu), a u nekim slučajevima kovanice pomoću plastičnih	Red Book Blue Book

	kartica koje stroj prepoznaje. Vidi: automated teller machine.	Retail
cash-driven securities lending transactions	Transakcije motivirane željama da se posudi/investira gotovina putem kupnje vrijednosnih papira od posrednika pod uvjetom da ih posrednik otkupi na određeni budući datum (repo, buy-back)	SLT
cashier's cheque	Vidi: bank draft	Red Book Blue Book
cash memorandum accounts	Podaci koje drži SSS o sredstvima koja treba da se plate sudionicima, ili da se od njih prime zajedno sa njihovim poravnanjima vrijednosnih papira. Ovi podaci imaju samo informativni karakter i ne predstavljaju legalno potraživanje ili obvezu između SSS i njenih sudionika.	SDF
cash settlement agent posrednik za gotovinsko poravnanje	Fizička ili pravna osoba čija se aktiva koristi za poravnanje posljednjih obveza plaćanja koje su nastale zbog transfera vrijednosnih papira u okviru središnjeg depozitara vrijednosnih papira (CSD). Račune kod posrednika za gotovinsko poravnanje drže banke za poravnanje koje rade u svoje ime, a mogu također ponuditi usluge plaćanja sudionicima koji nemaju račune kod posrednika za poravnanje. Vidi: settlement agent	SSS
central bank bills vrijednosni papiri središnje banke	Kratkoročni vrijednosni papiri koje izdaje središnja banka i koji mogu da se prodaju ili razmjenjuju.	EM-CPSS
central bank credit (liquidity) facility kreditne (likvidne) olakšice središnje banke	Stalna kreditna olakšica može se dobiti od imenovanog vlasnika računa (npr. banaka) u središnjoj banci. U nekim slučajevima, ta olakšica može se koristiti automatski na inicijativu vlasnika računa, dok u drugom slučaju središnja banka može zadržati izvjestan stupanj diskrecije. Zajmovi su obično u formi avansa ili prekoračenja korisnikovog tekućeg računa što može biti osigurano zalogom u vidu vrijednosnih papira (u nekim europskim zemljama poznato kao lombardni zajam) ili tradicionalnim reeskontiranjem računa.	Red Book Blue Book DVP
central counterparty središnja ugovorna strana	Pravna ili fizička osoba koja je kupac za svakog prodavača i prodavač za svakog kupca određenog kompleta ugovora, tj. onih ugovora koji se izvršavaju na bazi posebnih razmjena.	ETDC SSS
central processing unit središnja jedinica za procesiranje	Područje kompjutorskog sustava (i IC kartice) koje vrši proračune.	EM-Sec
central securities depository središnji depozitar vrijednosnih papira	Uređaji ili institucije za držanje vrijednosnih papira koji omogućavaju da se transakcije vrijednosnih papira mogu obrađivati preko knjige. Fizički vrijednosni papiri mogu biti imobilizirani od strane depozitara ili vrijednosni papiri mogu biti pretvoreni u računovodstveni zapis (tj. da postoje jedino kao elektronski zapisi). Pored čuvanja, središnji depozitar vrijednosnih papira može uključiti usporedbu, kliring i funkcije poravnanja.	Red Book Blue Book DVP x-border SLT
certificate certifikat	Fizički dokument koji dokazuje pravo vlasništva, zaduženost ili neku drugu neizmirenu financijsku obvezu izdavatelja.	Red Book

certificate certifikat	Papir koji evidentira aktivnosti izdavatelja vrijednosnog papira ili financijskog instrumenta.	DVP
certification authority ovlašteni organ za izdavanje certifikata	Organ kojemu je povjerena izrada i izdavanje općih bitnih certifikata.	EM-Sec
CFD ugovor razlike	Vidi: contract for difference	
chaining povezivanje	Metoda korištena u nekim sustavima transfera (većinom u svezi sa vrijednosnim papirima) za obradu instrukcija. Uključuje rukovanje redoslijedom, pri čemu su instrukcije transfera obrađene tako da se poveća broj ili vrijednost transfera koji se može poravnati sa raspoloživim sredstvima i/ili saldonom vrijednosnih papira (ili raspoloživim kreditima ili vrijednosnim papirima)	DVP Red Book Blue Book
challenge response sredstvo ovjere	Sredstva ovjere pri čemu jedan uređaj odgovara, na ranije određen način, na izazov drugog uređaja i tako potvrđuje svoju autentičnost.	EM-Sec
charge card kupovna kartica	Vidi: Travel and entertainment card	Retail
cheque ček	Pisani nalog jedne strane (trasant) drugoj strani (trasat, obično banka) sa zahtjevom da trasat plati određenu sumu po zahtjevu trasantu ili trećoj strani koju navede trasat. Čekovi se mogu koristiti za poravnanje dugova i podizanje novca iz banke. Vidi: bill of exchange.	Red Book <i>Blue Book</i> EM-CPSS Retail
cheque quarantee card čekovna kartica	Kartica izdana u okviru sustava garancije za ček. Ova funkcija se može kombinirati sa drugim funkcijama na istoj kartici, tj. funkcijama gotovinske kartice i debitne kartice. Vidi: cheque guarantee system.	Red Book Blue Book Retail
cheque guarantee system sustav čekovne kartice	Sustav za garanciju čekova, obično do određenog iznosa, koji je potvrđen od strane trgovca ili na osnovi kartice koja je dana osobi koja izdaje ček ili preko središnje baze podataka pristupačne trgovcima. Izdavatelj garantne kartice, banka trasata ili operator sustava daju garanciju za potvrđene čekove.	Red Book Blue Book Retail
«chip» kartica	Poznata pod imenom IC (integrated circuit – ujedineni kružni put) kartica. Kartica sadži jedan ili više kompjutorskih čipova ili IC za identifikaciju, pohranjivanje podataka ili obradu za specijalne svrhe koje se koriste da se potvrde osobni brojevi za identifikaciju (PINs), odobre kupnje, verifikuje saldo na računu i pohrane osobni podaci. U nekim slučajevima memorija na kartici ažurira se svaki put kad se kartica koristi (tj. kad se ažurira saldo na računu).	Red Book Blue Book EM-CPSS <i>Retail</i>
choice of law izbor zakona	Odluka o tome koji zakon najbolje odgovara odnosu između ugovornih strana koje su uključene u poravnanje transakcija vrijednosnih papira.	EM-Sec
choice of law izbor zakona	Ugovorna odredba po kojoj ugovorne strane biraju zakon koji će se primjenjivati u njihovom ugovoru ili odnosu. Izbor zakona može se također odnositi na pitanje koji će se zakon primjenjivati u slučaju sukoba zakona. Vidi: conflict of laws	SSS

ciphertext kodiranje	Kodiranje podataka	EM-Sec
clearance «kliring»	Izraz ima dva značenja na tržištu vrijednosnih papira. Može da znači proces obračunavanja uzajamnih obveza među sudionicima na tržištu, obično na neto bazi, za razmjenu vrijednosnih papira i novca. Taj izraz može također da označi proces transfera vrijednosnih papira sa datumom poravnanja, i u ovom smislu termin «kliring» sustav ponekad se koristi u smislu sustava poravnanja vrijednosnih papira.	SSS DVP SLT
clearing and settling institution institucija koja se bavi kliringom i poravnanjem	Institucija koja prenosi informacije i sredstva kroz mrežu platnog sustava. Ona može da radi kao zastupnik ili principal.	EM-ECB
clearing/clearance kliring	Proces prijenosa, usklađivanja i u nekim slučajevima potvrđivanja platnih naloga ili instrukcija o prijenosu vrijednosnih papira prije poravnanja, sa mogućim uključivajem poravnanja naloga i uspostavljanjem finalnih pozicija za poravnanje. Ponekad se ovaj termin koristi (neprecizno) kao poravnanje.	Red Book Blue Book EM-ECB
clearing house klirinška kuća	Srednje mjesto mehanizma za središnju obradu preko kojega se financijske ustanove sporazumijevaju da razmjene naloge za plaćanje ili druge financijske obveze (npr. vrijednosne papire). Te institucije poravnavaju ono što su razmijenile u određeno vrijeme na osnovi pravila i procedura klirinške kuće. U nekim slučajevima klirinška kuća može preuzeti značajnu ulogu druge strane, financijske odgovornosti ili odgovornosti upravljanja rizikom, za klirinški sustav. Vidi: clearing/clearance, clearing system.	Red Book Blue Book EM-CPSS
clearing house funds financijska sredstva klirinške kuće	Termin najviše korišten na tržištu SAD-a odnosi se na sredstva koja su privremena na dan primitka i konačna sljedećeg dana. Točnije rečeno, termin se odnosi na monetarna potraživanja uz finaliziranje sljedećeg dana od strane sudionika u izvjesnim aranžmanima klirinške kuće za poravnanja obveza koje proizilaze iz klirinškog procesa. Takva potraživanja se uglavnom prenose preko čekova, vrijednosnim papirima ili drugim običnim načinima plaćanja.	Red Book
clearing link klirinška veza	Aranžman pri kojem se isti ugovor koristi na bazi razmjena udruženih kod dvije klirinške kuće, ali sve se pozicije prebacuju dnevno u jednu klirinšku kuću gdje se drže do isteka važnosti ili poništenja. Vidi: mutual offset system.	ETDC
clearing member član klirinške kuće	Član klirinške kuće. Sva trgovina mora biti poravnana preko člana klirinške kuće. Izravni član klirinške kuće može da poravna samo svoje vlastite obveze. Opći član klirinške kuće može da vrši poravnanje svojih vlastitih obveza, kao i obveza klijenta. Mogu, također, da postoje i varijacije ova dva tipa članova klirinške kuće.	ETDC
clearing system kliring sustav	Niz procedura pri kojima financijske ustanove iznose i razmjenjuju podatke i/ili dokumente koji se odnose na prijenos financijskih sredstava ili vrijednosnih papira na druge financijske ustanove na jednoj lokaciji (klirinška kuća). Te procedure, također, često uključuju mehanizme za izračunavanje bilateralnih i/ili multilateralnih neto pozicija sudionika sa ciljem da se olakša poravnanje njihovih obveza na neto ili neto bazi. Vidi: netting.	Red Book Blue Book EM-CPSS

client klijent	Strana koja nije član klirinške kuće i mora vršiti poravnanje preko klirinškog člana. Također poznata pod imenom korisnik usluge.	ETDC
closed network zatvorena mreža	Telekomunikaciona mreža korištena za specijalne namjene kao što su platni sustav, a pristup u tu mrežu je ograničen.	Retail
closeout proces zatvaranja transakcije	Proces zatvaranja postojećih transakcija može biti korišten od strane klirinške kuće da se spriječe dalji gubici od pozicija koje vrše subjekti koji nisu izmirili obveze.	ETDC
closeout netting poravnanje putem zatvaranja transakcije	Specijalni oblik poravnanja koji nastaje nakon nekih ranije određenih događaja kao što je neizmirenje obveza. Poravnanje putem zatvaranja transakcije treba da smanji stupanj rizika kod otvorenih ugovora ako jedna strana zadovolji određene uvjete navedene u ugovoru (npr. postaje podložna procedurama nesolventnosti) prije datuma poravnanja (ovaj iznos se odnosi i na neizmirene obveze poravnanja, poravnanje otvorenih ugovora ili poravnanje ugovora nakon eventualno promijenjenih uvjeta).	Blue Book
closing (or back) leg drugi (zatvarajući) dio para transakcije	Drugi dio para transakcija u istom vrijednosnom papiru, tj. posudbenoj transakciji sa vrijednosnim papirima – prvi se dio odnosi na datum valute (value date) u bliskoj budućnosti, a drugi dio para transakcije se odnosi na datum valute (value date) u daljoj budućnosti. Vidi: opening (front leg).	SLT
collateral kolateral	Imovina koju osigurava davatelj garancije da osigura obvezu prema onom koji uzima tu garanciju. Garancijski aranžmani mogu imati različite zakonske forme. Garancija se može dobiti koristeći metodu prijenosa naslova za stjecanje prava vlasništva ili zaloga.	OTC
collateral kolateral	Imovina ili angažman treće osobe prihvaćeni od onog koji uzima kolateral da se osigura obveza od onog koji osigurava kolateral prema onom koji ga uzima.	SSS
collateral management service služba upravljanja kolateralom	Centralizirana služba koja može da se bavi bilo kojom funkcijom vezanom za kolateral za klijentovu firmu, uključujući vrednovanje kolaterala, potvrđivanje vrijednosti sa drugim ugovornim stranama i pronalaženje najboljeg načina za uporabu kolaterala i njegov prijenos.	OTC
collateral pool kolateralni fond	Imovina koju posjeduju članovi platnog sustava koja je kolektivno na raspolaganju sustavu kao kolateral da mu omogući da dobije financijska sredstva u uvjetima navedenim u njegovim pravilima.	Core Principles
combination of an outright sale with put and call option kombinacija izravne prodaje uz opciju prodaje ili kupnje dionica po određenim cijenama na ugovoreni način	Derivativni financijski angažman koji ima sličan ekonomski efekat kao transakcije posuđivanja vrijednosnih papira. Prema ovom aranžmanu diler istodobno: 1. prodaje dionice odmah investitoru gotovine, po tržišnoj vrijednosti, 2. izravno kupuje OTC u novcu u skladu sa pozivom investitora gotovine koji daje dileru pravo da kupi dionice određenog datuma po prvobitnoj cijeni i 3. prodaje investitoru gotovine OTC uz opciju koja daje pravo investitoru da prodaje dionice po originalnoj cijeni. Zbog ovoga diler dobija vještački dugu poziciju dionica ostavljajući pozitivan ili negativan povrat na dionice, dok je investitor gotovine zaštićen protiv gubitka na vrijednosti dionica, a mora također isplatiti dobitak dileru. Ove se opcije poravnavaju gotovinom po isteku važnosti. Model određivanja cijena opcije će prouzrokovati premije za «put and the call» čiji krajnji rezultat je	SLT

	unaprijed određeni financijski trošak.	
committed facilities olakšice vezane ugovorom	Olakšice (npr. linije kredita, ili repo olakšice) prema kojima je davatelj usluga vezan ugovorom da poveća fondove u definiranim prilikama. Vidi: repurchase agreement.	Core Principles
comparison usporedba	Vidi: matching	Red Book
confidentiality povjerljivost	Zaštita od neovlaštenog otkrivanja podataka.	EM-Sec EM-ECB
confirmation potvrđivanje	Posebno značenje ovog široko korištenog termina je proces pri kojem sudionik na tržištu obavještava drugu ugovornu stranu ili klijenta o detaljima poslovanja, u stvari, daje im vremena da potvrde ili dovedu u pitanje posao.	Red Book Blue Book
confirmation potvrđivanje	Proces pri kojem su uvjeti trgovine potvrđeni od sudionika izravno ili od nekog središnjeg subjekta (obično tržišno mjesto). Kada izravni sudionici izvrše posao u ime neizravnog sudionika, potvrđivanje trgovine se obavlja na dva odvojena kolosjeka: verifikacija (obično se to naziva potvrđivanje) uvjeta između izravnih sudionika i verifikacija (ponekad se to naziva davanje suglasnosti) planiranih uvjeta između svakog izravnog sudionika i neizravnog sudionika za koga izravni sudionik radi.	SSS
confirmation process proces potvrđivanja	Procedura za prihvatanje uvjeta trgovine sa drugom ugovornom stranom. Ovo se obično radi putem faksa ili se dokument (tj. potvrda) šalje poštom sa navedenim detaljima o trgovini i važećom legalnom dokumentacijom uz provjeru točnosti informacije koju je dala druga ugovorna strana (tj. uspoređivanje)	OTC SLT
conflict of laws sukob zakona	Situacija u kojoj dva ili više zakona koji imaju odgovarajuću primjenu na određene transakcije zahtijevaju različite rezultate.	x-border
conflict of laws sukob zakona	Nepodudarnost ili razlika u zakonima sudstva koje ima potencijalni interes u određenoj transakciji. Svaki sudski sukob zakona precizira kriterije koji određuju zakon primjenljiv u takvim slučajevima.	SSS
contact cards kontakt kartice	Kartice koje zahtijevaju fizički kontakt preko elektronske konekcije između kartice i čitača kartice ili terminala.	EM-Sec
contactless cards kartice koje nemaju kontakt	Kartice koje ne zahtijevaju fizički kontakt između kartica i čitača kartica ili terminala.	EM-Sec
contract for difference ugovor o razlici	Financijski ugovor po kojem se razlika između dogovorene fiksne cijene nekog dobra i njegova dominantna tržišna cijena povremeno pripisuje ugovornoj strani u novcu. Pošto nema transfera glavnice, ugovor o razlici pokriva zaštitu od mogućeg gubitka ili špekulativne potrebe.	SLT
contract law ugovorno pravo	Zakonsko tijelo koje se bavi stvaranjem sporazuma i njihovim sprovođenjem.	Core Principles
contractual income collection	Ugovorna obveza depozitara da pripiše kamate na klijentov gotovinski račun, dividendu ili refundiranje pristojbe na datum predviđen za	x-border

ugovorna naplata prihoda	plaćanje, bez obzira da li je depozitar stvarno primio naplatu. Obično su takva pripisivanja privremena i poništavaju se ukoliko depozitar ne primi naplatu u roku koji je sam odredio.	
contractual settlement date accounting računovodstvo ugovornog datuma poravnanja	Ugovorna obveza depozitara da pripiše na račun i da zaduži klijentov gotovinski račun i račun vrijednosnih papira, kao što odgovara, onog datuma kada je klijentov ugovor sa ugovornom stranom predviđen za poravnanje (ugovornog datuma poravnanja), neovisno od toga da li se poravnanje stvarno obavilo. Obično su ova pripisivanja i zaduženja privremena i poništavaju se ukoliko se poravnanje ne obavi u roku koji je odredio depozitar.	x-border
correspondend banking bankarstvo preko korespondenta	Dogovor po kojem jedna banka (korespondent) drži depozite drugih banaka (respondent) i osigurava plaćanje i druge usluge tim bankama. Takvi dogovori mogu također biti poznati kao posrednički odnosi u nekom domaćem kontekstu. U međunarodnom bankarstvu, saldo koji se drži za stranu respondentnu banku može se koristiti za poravnanje deviznih transakcija. Recipročno korespondentno bankarstvo može uključiti uporabu tzv. nostro i vostro računa za poravnanje deviznih transakcija.	Red Book <i>Retail</i>
counterparty ugovorna strana	Suprotna strana financijskih transakcija kao što su kupoprodaja vrijednosnih papira ili «svop» ugovor (ugovor razmjene).	Red Book Blue Book <i>Retail</i>
counterparty credit limits kreditni limit ugovorne strane	Limit određen od ugovorne strane da se ograniči najveći iznos njenog kreditnog rizika prema raznim ugovornim stranama.	SLT
CPU središnja jedinica obrade	Vidi: central processing unit	
credit caps kreditna gornja granica	Vidi: caps	Red Book Blue Book
credit card kreditna kartica	Kartica koja pokazuje da je njenom vlasniku odobrena kreditna linija. Ona omogućuje vlasniku da vrši kupnju i/ili podiže gotovnu do ranije određenog plafona; odobreni kredit može biti u potpunosti poravnan do kraja dogovorenog razdoblja ili može biti poravnan djelomično, sa saldom uzetim kao produženi kredit. Kamate se zaračunavaju na iznos svakog produženog kredita i vlasniku se nekad zaračunava godišnja naknada.	Red Book Blue Book EM-CPSS <i>Retail</i>
credit card company kompanija kreditnih kartica	Kompanija koja posjeduje zaštitni znak pojedine vrste kreditne kartice i može da pruža usluge marketinga, obrade i sl. svojim članovima koji koriste usluge koje kartica pruža.	Red Book Blue Book <i>Retail</i>
credit institution kreditna institucija	Definicija dana «banci» u Europskoj uniji. Prva EC bankarska uputa definira ovaj termin kao instituciju čija je dužnost da prima depozite ili druga otplativa financijska sredstva od javnosti i odobrava kredite za vlastiti račun.	EM-CPS EM-ECB
credit limit kreditni limit	Limit na kreditni rizik kome se izlaže sudionik u platnom sustavu prema nekom drugom sudioniku (bilateralni kreditni limit) ili prema svim drugim sudionicima (multilateralni kreditni limit) što je rezultat	Core Principles

primanja plaćanja koja nisu još poravnana.

credit risk/exposure kreditni rizik	Rizik da ugovorna strana neće poravnati obvezu, u punoj vrijednosti, kad je dospjela ili u bilo koje vrijeme kasnije. U sustavu razmjene za vrijednost, rizik je obično definiran tako da uključuje troškove rizika zamjene i glavni rizik.	DVP Blue Book
credit transfer kreditni transfer	Platni nalog ili niz platnih naloga urađenih u svrhu stavljanja financijskih sredstava na raspolaganje primatelju. I platni nalozi i financijska sredstva opisana u tom smislu kreću se od banke platitelja/inicijatora, do banke korisnika, moguće preko nekoliko drugih banaka posrednika i/ili više od jednog kreditnog transfer sustava.	Red Book Blue Book EM-CPSS EM-ECB Retail
credit transfer system kreditni transfer sustav	Sustav transfera financijskih sredstava po kojem se platni nalozi kreću od (banke) inicijatora transfera poruke ili platitelja do (banke) primatelja te poruke ili korisnika.	DVP <i>Red Book</i>
cross-border netting scheme međunarodna shema poravnanja	Dogovor za poravnanje pozicija ili obveza između strana u više zemalja ili sudstava. Vidi: netting.	Core Principles
cross-border settlement međunarodno poravnanje	Poravnanje koje se dešava u nekoj zemlji. Poravnanje se dešava van zemlje u kojoj su locirane jedna ili obje ugovorne strane.	x-border SDF
cross-border trade poslovanje na međunarodnoj razini	Poslovanje između dogovornih strana lociranih u raznim zemljama.	x-border
cross-border trade	Poslovanje koje zahtijeva poravnanje sa inozemstvom.	SSS
cross-currency settlement risk rizik poravnanja	Vidi: principal risk.	Red Book
cross-margining agreement	Dogovor između glavnih ugovornih strana da razmatraju pozicije i kolateral u svojim organizacijama kao portfelj za sudionika koji su članovi obje organizacije. Pozicije koje se vode na cross-marging računima ovisne su od nižih kolateriziranih zahtjeva, jer pozicije koje se vode kod jedne središnje ugovorne strane kolateriziraju dio izloženosti odnosnih pozicija kod druge središnje ugovorne strane. U slučaju neispunjenja ugovornih obveza od strane sudionika čiji račun je cross-margined, jedna glavna ugovorna strana može koristiti pozicije i koleteral na cross-margined računu kod druge glavne ugovorne strane da bi se pokrili gubici.	SSS
cross-system settlement poravnanje preko dva sustava	Poravnanje kupoprodaje koje se izvršava preko veze između dva odvojena sustava prijenosa vrijednosnih papira.	x-border SSS
cryptanalysis kriptoanaliza	Dio kriptografije koji se bavi proučavanjem i razvojem metoda po kojima, bez prethodnog znanja tajnog ključa, jednostavni tekst se može razumjeti preko šifre.	EM-Sec

cryptographic algorithm kriptografski algoritam	Matematička funkcija korištena u kombinaciji sa ključem koji se odnosi na podatke da se osigura tajnost, integritet podataka i/ili autentičnost. To se također zove «kod».	EM-Sec
cryptography kriptografija	Aplikacija matematičke teorije u cilju da se razviju tehnike i algoritmi koji mogu biti primjenjeni na podatke da se osigura tajnost, integritet podataka i/ili autentičnost.	EM-Sec EM-CPSS EM-ECB
CSD središnji depozitar vrijednosnih papira	Vidi: central securities depository.	
CSDA	Vidi: contractual settlement date accounting	
current exposure tekući rizik	Gubitak koji bi mogao nastati danas u vezi sa ugovorom ili nizom ugovora ako ugovorna strana ne bi izvršila svoje obveze. Također, poznat pod imenom troškovi zamjene, tekući rizik je trošak koji bi nastao ako bi se zamijenio dani ugovor, ukoliko ugovorna strana ne bi ispunila obveze, u tom trenutku. Vidi: potential future exposure.	OTC
custodian depozitar	Pravna osoba, često banka, koja brine za vrijednosne papire i upravlja njima u ime svojih klijenata; može da osigura razne druge usluge, uključujući kliring i poravnanje, upravljanje gotovinom, devizama i posudbom vrijednosnih papira.	x-border SDF SLT
costody čuvanje imovine	Čuvanje i upravljanje vrijednosnim papirima i financijskim instrumentima u ime drugih osoba.	DVP Red Book x-border Blue Book
custody-only link veza između dva sustava poravnanja vrijednosnih papira	Veza između dva sustava poravnanja vrijednosnih papira (SSSs) koja omogućava transakcije vrijednosnih papira sadržane u SSS1; da bi se poravnale, koristi se SSS2 (radije nego SSS1) kad su i kupac i prodavač sudionici u SSS2. Ove veze (custody-only) ne osigurava transfer financijskih sredstava između SSS1 i SSS2 i ne mogu se koristiti da poravnaju transakcije između sudionika u SSS1 i sudionika u SSS2.	SDF
custody risk rizik čuvanja imovine	Rizik od gubitka vrijednosnih papira koji su dani na čuvanje, usljed nesolventnosti, nemarnosti ili malverzacija depozitara ili njegovog zamjenika.	x-border ETDC OTC SLT SSS
customer klijent	Kupac, prodavač ili vlasnik vrijednosnih papira i financijskih instrumenata koji ne učestvuje izravno u sustavu. Udio sudionika u sustavu često uključuje vrijednosne papire i financijske instrumente čiji su korisnički vlasnici klijenti sudionika.	DVP SDF
customer-to-customer transfer transfer od klijenta do klijenta	Vidi: transferability	EM-ECB

daily processing dnevna obrada	Kompletan ciklus zadataka obrade koji treba da bude završen u jednom tipičnom poslovnom danu, počevši sa procedurama na početku dana i svršetkom procedura na kraju dana uz davanje odgovarajućih podataka.	Core Principles
daily settlement dnevno poravnanje	Vršenje poravnanja na dan validnosti svih plaćanja prihvaćenih za poravnanje.	Core Principles
data encryption standard (DES) standard za dešifriranje podataka	Simetričan kriptografski algoritam (ANS, Standard) koji se mnogo koristi, naročito u finansijskim poslovima. Trostruki DES se sastoji od tri radnje izvršene na nizu podataka (šifriranje, dešifriranje, šifriranje) koristeći dupli DES ključ.	EM-Sec
daylight credit dnevni kredit	Kredit koji se odnosi na razdoblje od manje od jednog poslovnog dana; u kreditnom sustavu transfera sa poravnanjem krajem dana, dnevni kredit se prečutno produžava od strane korisnika ako on prihvati i reaguje na platni nalog, čak i kada on neće primiti krajnja finansijska sredstva do kraja poslovnog dana. Postoji također naziv zajam koji banka odobrava s rokom vraćanja do isteka istog radnog dana, otvorena devizna pozicija banke, kredit u trajanju jednog dana.	DVP Red Book Blue Book <i>SDF</i>
day of value dan plaćanja	Dan kad plaćanje treba da bude pripisano na račun primatelja sudionika u platnom sustavu. Day of value za sudionikovog klijenta – primatelja (tj. dan na koji sudionik – primatelj zadužuje klijenta u svoje knjige može i ne mora da bude isti, što ovisi o specifičnim dogovorima ili lokalnoj praksi.	Core Principles
DVB	Vidi: delivery by value.	
dealer diler	Kompanija koja ulazi u transakcije kao ugovorna strana na obje strane tržišta za jedan ili više proizvoda. OTC dileri derivata su prvenstveno velike međunarodne finansijske ustanove – uglavnom poslovne banke, ali također i kompanije koje se bave vrijednosnim papirima, osiguravajuće kompanije kao i neke podružnice, uglavnom nefinansijske firme.	OTC
debit balance dugovni saldo	Vidi: net credit (or debit) position.	SDF
debit caps dugovni	Vidi: caps	Red Book Blue Book
debit card dugovna kartica	Kartica koja omogućuje da se kupnja njenog vlasnika izravno naplati sa njegovog računa u ustanovi gdje je uložena novac (može nekad da bude kombinacija sa nekom drugom funkcijom, npr. funkcijom gotovinske ili čekovne kartice).	Red Book Blue Book <i>EM-CPSS</i> Retail
debit transfer system dugovni sustav transfera	Sustav transfera finansijskih sredstava pri čemu nalozi za zaduženje napravljeni ili odobreni od strane platitelja idu od (banke) primatelja do (banke) platitelja i kao rezultat imaju zaduženje (debit) računa platitelja; npr. sustav baziran na čekovima je tipičan primjer dugovnog transfer sustava. Naziv debit collection system je također u uporabi.	DVP Red Book Blue Book SLT

debt book-entry system sustav knjiženja	Kompjutorizovani sustav za izdavanje i registraciju dugovnih vrijednosnih papira u formi knjiženja. Vidi: book-entry system, share book-entry system.	Blue Book
default neispunjenje ugovornih obveza	Promašaj da se izvrši transfer financijskih sredstava ili vrijednosnih papira po dogovorenim uvjetima, ne iz tehničkih ili privremenih razloga, nego obično kao rezultat bankrota. Neispunjavanje ugovornih obveza obično se razlikuje od «promašenih transakcija» (failed transactions).	Red Book Blue Book SDF SLT
defaulter pays osoba koja ne izvršava obveze plaća	Dogovor oko podjele gubitka pri čemu svaki sudionik treba da osigura kolateralom svako izlaganje riziku drugog sudionika, što ima za posljedicu da gubitke zbog neispunjavanja ugovornih obveza snosi strana koja ih je napravila.	Core Principles
deferred net settlement system sustav odgođenog poravnanja	Sustav kojim se poravnavaju obveze ili transfer između ugovornih strana na bazi odgođenog vremena poravnanja.	ETDC
delayed debit card debitna kartica sa odgođenim plaćanjem	Kartica koju je izdala banka koja pokazuje da njen vlasnik može da zaduži svoj račun do dozvoljenog limita. Ona mu omogućava da obavlja kupnju, ali ne nudi produženi kredit; cijeli iznos nastalog duga treba da bude poravnan na kraju dogovorenog razdoblja. Vlasniku kartice obično se naplaćuje godišnja naknada.	Red Book Blue Book
deletion isključenje iz procesa poravnanja	Mehanizam po kojem se neki ili svi transferi prema sudioniku ili od strane sudionika koji nije ispunio ugovorne obveze isključuju iz procesa poravnanja. U shemi poravnanja druge sudionikove bilateralne ili multilateralne pozicije poravnanja se preračunavaju. Vidi: unwinding.	Red Book Blue Book
delivery isporuka	Konačni transfer vrijednosnog papira ili financijskog instrumenta.	DVP Red Book x-border Blue Book SDF
delivery by value isporuka po vrijednosti	Mehanizam u nekim sustavima poravnanja za pomoć sudioniku da posudi novac od drugog sudionika ili da posudi novac drugom sudioniku uz kolateral. Ovaj sustav će izabrati ili isporučiti vrijednosne papire (na osnovi sadašnjih specifikacija davatelja i primatelja) odgovarajućoj strani i dogovoriti da se ekvivalentni vrijednosni papiri vrate sljedećeg poslovnog dana.	SLT
delivery versus delivery isporuka na isporuku	Veza između dva sustava transfera vrijednosnih papira koja osigurava da se isporuka izvrši jedino ako i druga strana to učini (vice versa).	SLT
delivery versus payment isporuka uz plaćanje	Veza između sustava transfera vrijednosnih papira i sustava transfera financijskih sredstava koja osigurava da se isporuka izvrši jedino ukoliko se izvrši i plaćanje.	DVP x-border SDF ETDC
delivery-versus-payment system isporuka uz platni sustav	Mehanizam u sustavu poravnanja razmjena za vrijednost koji osigurava da se konačni transfer aktive izvrši ako, i jedino ako, se konačni transfer druge aktive ili drugih aktiva izvrši. Aktiva može da	Red Book Blue Book

	uključi novčana sredstva (kao što su devize), vrijednosne papire ili druge financijske instrumente. Vidi: exchange-for-value settlement system, final transfer.	
dematerialisation eliminacija fizičkih certifikata ili dokumenata	Eliminacija fizičkih certifikata ili dokumenata koji potvrđuju pravo vlasništva nad vrijednosnim papirima tako da vrijednosni papiri postoje samo kao računovodstveni zapisi.	DVP Red Book Blue Book SDF
depository depozitar	Zastupnik sa primarnom ulogom da evidentira vrijednosne papire ili fizički ili elektronskim putem i vodi evidenciju o vlasništvu ovih vrijednosnih papira.	Blue Book
depository institution depozitarna institucija	Definicija dana «banci» u SAD. Pod Depository Deregulation and Monetary Control Act sve depozitarne institucije, uključujući poslovne banke, ustanove za štednju i zajmove, udružene štedne banke i kreditne unije, ovlaštene su da izdaju pojedincima i neprofitnim organizacijama uloge po viđenju ili oročene depozite.	EM-CPSS
depository receipt depozitarna potvrda	Instrument izdan u jednoj zemlji koji uspostavlja pravo na vrijednosne papire koji su čuvani u drugoj zemlji.	x-border SDF
derivative derivat	Financijski ugovor čija vrijednost ovisi o vrijednosti jedne ili više osnovnih odgovarajućih dobara, stope ili indeksa. U analitičke svrhe svi derivatni ugovori mogu se podijeliti po sadržini na terminske ugovore, opcije ili kombinaciju pomenutog.	OTC
derived key izveden ključ	Kriptografski ključ koji se dobija korištenjem aritmetičke funkcije u kombinaciji sa univerzalnim ključem i jedinstvenom identifikacijom vrijednosti kao što je serijski broj kartice.	EM-Sec
DES standard šifriranja podataka	Vidi: data encryption standard.	
digital signature digitalni potpis	Niz podataka stvoren kriptografskom metodom koja ide uz poruku da osigura njenu autentičnost kao i da zaštiti primatelja od odbacivanja od strane pošiljatelja.	EM-Sec
direct debit izravno zaduženje platitelja	Ranije odobreno zaduženje na bankovnom računu platitelja inicirano od strane primatelja.	Red Book Blue Book
direct holding system	Sustav dionica u vlasništvu po kojem beneficijalni vlasnik vrijednosnih papira 1. je predstavljen u službenom registru izdavatelja kao zakonski vlasnik (ako vrijednosni papiri treba da budu ovjereni onda se izdaju na ime vlasnika) ili 2. ili ako beneficijalni vlasnik posjeduje vrijednosne papire oni su izdani na nositelja. Od izdavatelja dionica, CSD sudionika u CSD, i podnositelja zahtjeva treće strane zahtijeva se da priznaju prava vlasnika kao i njegov interes za vrijednosne papire na osnovi podataka iz registra ili podataka o vlasnikovom posjedovanju vrijednosnih papira.	SSS
direct market participant izravni tržišni sudionik	Broker – diler ili burzanski zastupnik koji izravno izvršava nalog.	SSS
direct participant	Sudionik u međubankarskom sustavu prijenosa financijskih sredstava	Blue Book

izravni sudionik	(IFTS) koji je odgovoran zastupniku za poravnanje (ili svim drugim izravnim sudionicima) za poravnanje svojih vlastitih plaćanja, klijentima i neizravnim sudionicima u čije ime se to poravnava.	
direct participant/member izravni sudionik/član	Ovaj termin obično označava sudionike u sustavu transfera financijskih sredstava ili vrijednosnih papira koji izravno izmjenjuju naloge za transfer sa drugim sudionicima u sustavu. U nekim sustavima izravni sudionici također izmjenjuju naloge u ime neizravnih sudionika. Ovisno o sustavu, izravni sudionici mogu ili ne moraju biti sudionici u poravnanju. U EC kontekstu ovaj termin ima specifično značenje: odnosi se na sudionike u sustavu transfera koji su odgovorni institucijama za poravnaje (ili svim drugim sudionicima) za poravnanje njihovih vlastitih plaćanja, svojim klijentima i neizravnim sudionicima u čije ime vrše poravnanje. Vidi: indirect participant/member, participant/member, settling participant/member.	Red Book
discharge oslobađanje od zakonskih obveza	Oslobađanje od zakonske obveze uvedene ugovorom ili zakonom.	DVP Red Book Blue Book
dislosure objava podataka	Vidi: public disclosure	Core Principles
distributing institution ustanova koja se bavi distribucijom	Ustanova koja distribuira (kao zastupnik) ili prodaje klijentima (kao izdavatelj dionica ili osiguratelj) elektronski novac	EM-ECB
domestic settlement poravnanje u zemlji	Poravnanje koje se vrši u zemlji u kojoj se nalaze obje ugovorne strane	x-border SDF
domestic trade domaća trgovina	Poslovanje između ugovornih strana koje se nalaze u istoj zemlji	x-border SDF
draft mjenica	Pisani nalog jedne strane (drawer) drugoj strani (drawee) da plate strani koja je navedena u nalogu (payee) ili nositelju određenu sumu ili na zahtjev (mjenica po viđenju ili s dospijanjem na određeni datum – ročna mjenica. Vidi: bank draft, bill of exchange, cheque.	Red Book Blue Book
DVD isporuka na isporuku	Vidi: delivery versus delivery.	
DVD schemes as defined by the G10	U modelu 1 nalozi za transfer vrijednosnih papira i financijskih sredstava poravnavaju se na trgovačkoj osnovi, a finalni transfer vrijednosnih papira od prodavača do kupca (isporuka) vrši se u isto vrijeme kao finalni transfer financijskih sredstava od kupca do prodavača (plaćanje). U modelu 2, nalozi za transfer vrijednosnih papira poravnavaju se na bruto osnovi sa finalnim transferom vrijednosnih papira od prodavača do kupca (isporuka), što se dešava u ciklusu obrade, ali nalozi za transfer financijskih sredstva poravnavaju se na neto osnovi, sa finalnim transferom financijskih sredstava od kupca do prodavača (plaćanje) koji se dešava na kraju ciklusa obrade. U modelu 3 nalozi za transfer vrijednosnih papira i financijskih sredstava poravnavaju se na neto osnovi, sa finalnim transferom i vrijednosnih papira i financijskih sredstava na kraju ciklusa obrade.	Blue Book

early termination option opcija ranog prekida ugovora	Odredba u ugovoru koja dozvoljava i jednoj i drugoj ugovornoj strani da prekinu ugovor prije isteka roka kao u slučaju nakon plaćanja naknade.	OTC
EDI elektronska razmjena podataka	Vidi: electronic data interchange	
EEPROM područje IC «čipa» korišteno za pohranjivanje dokumenata	Podaci iz ove memorije mogu se brisati elektronskim putem i ponovo pisati pod kontrolom operativnog sustava.	EM-Sec
EFTPOS	Vidi: point of sale	Red Book Blue Book
electronic data interchange elektronska razmjena podataka	Elektronska razmjena između komercijalnih entiteta (u nekim slučajevima između javne administracije) standardnog formata, podataka koji se odnose na izvjestan broj kategorija poruka, kao što su nalozi, fakture, carinski dokumenti, doznaka i plaćanje. EDI poruke se šalju preko mreže prijenosa javnih podataka ili preko kanala bankarskog sustava. Svako kretanje financijskih sredstava koje je inicirano od EDI odražava se u nalogima za plaćanje koje ide preko bankarskog sustava. EDI FACT, tijelo UN, je ustanovilo standarde za razmjenu elektronskih podataka.	Red Book Blue Book Retail
electronic money elektronski novac	Vrijednost pohranjena elektronskim putem u uređaju kao što je «chip» kartica ili «hard drive» na personalnom kompjutoru.	Retail
electronic purse elektronska «novčana sredstva»	Unaprijed plaćena kartica sa mogućnošću dodatnog punjenja i mnogostrukim svrhama, može se koristiti umjesto metalnog novca za manje kupnje u maloprodaji i za druge vrste plaćanja. Vidi: multipurpose prepaid card.	Blue Book EM-CPSS EM-ECB
elektronic wallet elektronski «novčanik»	Kompjutorski uređaj korišten kod nekih sustava elektronskog novca koji može da sadrži IC karticu ili u njega može biti ubačena IC kartica. Ovaj uređaj može vršiti više funkcija nego IC kartica.	EM-Sec
embedding ugrađivanje	Kod proizvodnje IC kartice proces pomoću kojeg se «chip» modul ugrađuje na plastičnu podlogu (kartica).	
encryption šifriranje	Uporaba kriptografskih algoritama za šifriranje jasnih podataka iz teksta u «kodove» da bi se spriječio nedozvoljen pristup podacima.	EM-Sec EM-CPSS EM-ECB
end-of-day gross settlement systems sustavi ukupnog poravnanja na kraju poslovnog dana	Sustav prijenosa financijskih sredstava prema kojem se platni nalozi primaju jedan po jedan od strane zastupnika poravnanja tijekom poslovnog dana i prema kojem se finalno poravnanje vrši na kraju dana na pojedinačnoj ili ukupnoj osnovi. Ova definicija se također može primijeniti na sustave ukupnog poravnanja u kojima se poravnanja vrše u realnom vremenu, ali ostaje opozivo do kraja dana.	Blue Book
endogenous default endogena greška	Greška člana klirinške kuće koja prouzrokuje gubitke u kući ili na pozicijama klijenta koju je učinio član te kuće, a odnosi se na gubitke izazvane nekim	ETDC

drugim (eksogenim) izvorima izvan kuće.

end user krajnji korisnik	Krajnji korisnik često se bavi samo jednom stranom tržišta. Krajnji korisnici uključuju banke, osiguravajuće kompanije, mirovinske fondove, druge financijske institucije, nefinancijska udruženja, vlade, subjekte izvan granica (npr. Svjetska banka) i pojedince sa visokom neto vrijednošću. Vidi: also dealer	OTC
EPROM IC «chip» područje za pohranjivanje podataka	IC «chip» područje za pohranjivanje podataka. EPROM podaci mogu biti napisani samo jednom i ne mogu biti brisani na selektivnoj osnovi.	EM-Sec
equity swap razmjena vlasničkog (dioničkog) udjela	Razmjena koja uključuje razmjenu povrata na osnovi priznatog dioničkog indeksa ili specificirane korpe vrijednosti individualnih dionica po fiksnoj ili promjenljivoj kamati.	OTC SLT
event of default slučaj neispunjavanja ugovornih obveza	Slučaj predviđen u ugovoru koji predstavlja neispunjenje ugovornih obveza. Općenito rečeno, promašaj plaćanja ili dostave na dan dospijeca, kršenja ugovora i nesolventnost.	OTC SLT
exchange-for-value settlement system sustav poravnania razmjene za vrijednost	Sustav koji uključuje razmjenu dobara kao što su novac, devize, vrijednosni papiri ili drugi financijski instrumenti, u svrhu da se izmire obveze poravnania. Ovi sustavi mogu koristiti jedan ili više sustava transfera financijskih sredstava da bi se zadovoljile stvorene obveze plaćanja. Veza između razmjene dobara i platnih sustava može biti manuelna ili elektronska. Vidi: delivery-versus-payment system.	Red Book Blue Book
exchange member član tržišta vrijednosnih papira	Član tržišta vrijednosnih papira sa izvjesnim privilegijama kupoprodaje. Ovaj član ne mora biti član klirinske kuće tržišta vrijednosnih papira.	ETDC
exchange-traded derivative derivat na tržištu	Derivat koji je naveden i kojim se trguje na organiziranom tržištu. Tržište derivata obično predviđa standarizirane ugovore i glavne klirinške mogućnosti za sudionike.	OTC
exit criteria mjerila za izlaz	Mjerila za postojećeg sudionika platnog sustava da prestane s učešćem.	Core Principles
face-to-face payment	Plaćanje izvršeno razmjenom instrumenata između platitelja i primatelja na istoj fizičkoj lokaciji.	Red Book Blue Book EM-CPSS EM-ECB Retail
fail promašaj	Promašaj da se poravnaju transakcije vrijednosnih papira na ugovorni datum poravnania uglavnom zbog tehničkih ili privremenih teškoća. Promašaj se obično razlikuje od neispunjenja ugovornih obveza («default»). Postoji i naziv: failed transaction.	SLT
failed transaction promašene transakcije (neizvršene)	Transakcije vrijednosnim papirima kod kojih se vrijednosni papiri i gotovina ne razmjenjuju kao što je dogovoreno na dan poravnania, obično zbog tehničkih ili privremenih uzroka.	DVP SDF
failed transaction promašene transakcije	Transakcije sa vrijednosnim papirima koje se ne poravnavaju na ugovorni dan poravnania.	SSS

final (finality) konačni zaključak	Neopozivo i bezuvjetno	Red Book Blue Book
finality risk konačni rizik (finalni)	Rizik da će privremeni transfer financijskih sredstava biti ukinut.	SDF
final settlement konačno (finalno) poravnanje	Poravnanje koje je neopozivo i bezuvjetno.	Red Book Blue Book
final settlement (finalno) poravnanje	Izmirenje obveze transferom financijskih sredstava i transferom vrijednosnih papira, što je postalo neopozivo i bezuvjetno.	SSS
final transfer konačno (finalno) poravnanje	Neopoziv i bezuvjetan transfer kojim se postiže izmirenje obveze da se izvrši transfer. Termin «isporuka» i «plaćanje» definirani su kao finalni transfer. Vidi: profesional transfer.	DVP Red Book <i>Blue Book</i> <i>x-border</i> SDF <i>Retail</i>
financial risk financijski rizik	Termin pokriva čitav niz rizika koji su nastali pri financijskim transakcijama – i likvidnost i kreditne rizike. Vidi: credit risk/exposure, liquidity risk.	Core Principles
firewall kompjutorska zaštita	Sustav baziran na hardveru i/ili na softveru, a koristi se kao veza između interneta i kompjutorskog sustava za praćenje i filtriranje ulaznih i izlaznih komunikacija.	EM-Sec
fleckless bez greške	Iz njemačkog jezika «fleckenlos», što znači bez mrlje, uređaj (kartica) ili sustav je «bez mrlje» kad može da osigura dokaze da nije bio preuređivan.	EM-Sec
forced settlement prisilno poravnanje	Poravnanje vrijednosnih papira ili financijskih sredstava za koje je dan nalog ili je izvršeno od treće strane.	SDF
foreign exchange settlement risk rizik poravnanja deviza	Rizik da će jedna strana pri transakcijama deviza platiti valutu koju proda, a neće primiti valutu koju kupi. Ovo se također zove rizik poravnanja kad imovina izvršena u jednoj valuti nije pokrivena istim iznosom obveza u toj valuti. Ovaj rizik se također zove Herstatt rizik, iako ovo nije adekvatan termin s obzirom na različite okolnosti u kojim se ovaj rizik ostvaruje.	Blue Book
forward contract terminski ugovor	Ugovor koji obvezuje jednu stranu da kupi, a drugu da proda osnovnu aktivu po određenoj cijeni i određenog datuma u budućnosti.	ETDC OTC
forward rate agreement terminski ugovor o kamatnoj stopi	Terminski ugovor o kamatnoj stopi u kojem stopa koja se treba platiti ili primiti u vezi sa specifičnom obvezom za određeno, sa početkom u nekom razdoblju u budućnosti, je određena na osnovi ugovora.	OTC
free-of-payment delivery besplatna dostava	Dostava vrijednosnih papira bez odgovarajućeg plaćanja.	SLT
front office	Ekonomska jedinica kompanije kao i druga mjesta odgovorna za razvoj i upravljanje odnosima sa ugovornim stranama. Vidi: back	OTC

office.

FTS	Sustav transfera financijskih sredstava. Vidi: funds transfer system.	
funds transfer system sustav transfera financijskih sredstava	Formalni dogovor, baziran na privatnom ugovoru ili pisanom zakonu sa mnoštvom članica, uobičajenih pravila i standardiziranih dogovora za prijenos i poravnanje novčanih obveza koje se pojave između članova. Vidi: interbank funds transfer system.	Blue Book
fungibility vrijednosni papir u formi računovodstvenog zapisa	Koncept koji označava metodu držanja vrijednosnih papira kod depozitara vrijednosnih papira ili nekog drugog financijskog posrednika pri čemu se svako izdanje fizičkih ili vrijednosnih papira u obliku računovodstvenog papira drži u posebnim zamjenjivim fondovima. Ni jedan vlasnik nema pravo na bilo koji fizički ili nematerijalni vrijednosni papir u određenom fondu, ali ima pravo na onaj iznos fizičkih i nematerijalnih vrijednosnih papira koji stoji na računu kod depozitara (CSD) ili nekog drugog financijskog posrednika.	Blue Book
futures contract terminski ugovor	Standardni terminski ugovor kojim se trguje na burzi.	ETDC
futures-style margining	Metoda određivanja margina za derivate po kojem su pozicije revalorizirane (market to market) a tekuće pozicije se zatvaraju kroz gotovinska plaćanja koja pokrivaju dobitke ili gubitke po terminskom ugovoru (variation margin). Margina za termine ugovore i opcije može biti određena na ovaj način. Kad je margina za opcije određena na ovaj način kao kod terminskih ugovora, premija na opcije postepeno se isplaćuje tijekom trajanja opcije (preko kumulativnog plaćanja) i potpuno isplaćene pošto je opcija zatvorena. Vidi: optinos-style margining.	ETDC
general collateral opći kolateral	Vrijednosni papiri koji zadovoljavaju opće zahtjeve zajmodavca gotovine da osigura svoju gotovinsku posudbu. Opći kolateral sadrži vrijednosne papire koji nisu previše traženi na tržištu; kategorije općeg kolaterala se obično definiraju od strane tržišnih konvencija. Vidi: special collateral.	SLT
giro system žiro sustav	Vidi: credit transfer system.	Red Book
global custodian globalni depozitar	Depozitar koji snabdijeva svoje klijente sa uslugama nadzora vrijednosnih papira kojima se trguje ili vrši poravnanje ne samo u zemlji u kojoj je depozitar smješten, nego i u mnoštvu drugih zemalja širom svijeta.	x-border SDF SSS
gridlock pomašaj izvršenja transakcija	Situacija koja može nastati u sustavu transfera financijskih sredstava ili vrijednosnih papira pri čemu pomašaj da se izvrše neki nalozi za transfer (zbog toga što neophodna financijska sredstva ili balans vrijednosnih papira nisu na raspolaganju) sprečava da se izvrši znatan broj drugih naloga od strane drugih sudionika. Vidi: failed transaction, queuing, systemic risk.	Red Book Blue Book SDF
gross margining određivanje margine za pokrivanje bruto pozicije	Sustav margining u kojem se traži od klirinškog člana da položi kod klirinške kuće dovoljno početne margine da pokrije bruto pozicije svojih klijenata. Vidi: net margining.	ETDC

gross settlement system sustav bruto poravnanja	Sustav transfera u kojem se poravnanje naloga transfera financijskih sredstava ili vrijednosnih papira vrši individualno (po nalogu baze za davanje naloga).	x-border SDF
haircut razlika između tržišne vrijednosti vrijednosnog papira i njegove kolateralne vrijednosti	Razlika između tržišne vrijednosti vrijednosnog papira i njegove kolateralne vrijednosti. «Haircut» poduzima zajmodavac financijskih sredstava da bi se zaštitio od gubitaka nastalih zbog pada tržišne vrijednosti vrijednosnog papira ukoliko se pojavi potreba da se izmiri kolateral. Vidi: margin.	Red Book Blue Book SDF
hedge fund fond za zaštitu od gubitaka	Privatni investicioni fond, često financiran tuđim kapitalom i angažiran u aktivnim trgovačkim strategijama (uključujući arbitražu). Fondovi za zaštitu obično su podvrgnuti ograničenom regulatornom nadzoru.	SLT
herstatt risk	Vidi: principal risk	Red Book
home banking kućno bankarstvo	Bankarske usluge koje korisnik financijske institucije može da koristi putem telefona, televizora, terminala ili PC kao telekomunikacione veze do kompjutorskog centra te institucije.	Red Book Blue Book EM-CPSS Retail
hot list lista koja služi za otkrivanje i blokiranje transakcije sa sumnjivim brojevima kartica	U sustavu baziranom na kartici, lista koju drži trgovinski terminal ili neki drugi uređaj i odnosi se na sumnjive brojeve kartice ili niz sumnjivih brojeva kartice. «Vruća lista» služi da otkrije i blokira svaku transakciju sa takvim karticama.	EM-Sec
hybrid system hibridni sustav	Platni sustav koji kombinira karakteristike RTGS sustava i netting sustava.	Core Principles
IC card	Vidi: chip card	Red Book Blue Book EM-CPSS
IC (integrated circuit) card IC kartica povezanog kružnog puta	Plastična kartica u koju su ugrađeni jedan ili više povezanih kružnih puteva. Zove se «chip» kartica	EM-Sec
ICSD internacionalni depozitar središnjih vrijednosnih papira	Vidi: International central securities depository.	
IFTS sustav transfera financijskih sredstava između banaka	Vidi: interbank funds transfer system.	
immobilisation imobilizacija	Ulaganje verificiranih vrijednosnih papira i financijskih instrumenata u središnji depozitar za vrijednosne papire, da bi se olakšali računovodstveni transferi.	DVP Red Book Blue Book SDF

immobilisation imobilizacija	Ulaganje certifikata u fizičkom obliku za vrijednosne papire i financijske instrumente u središnji depozitar vrijednosnih papira tako da se sljedeći transferi mogu vršiti preko knjige evidencije, tj. putem zaduženja i odobravanja na račun vlasnika u depozitaru.	SSS
imprinter otisak	Mehanički uređaj koji reproducira ime i broj računa vlasnika računa na papirnati prodajni listić. Vidi: imprinter voucher.	Red Book Blue Book
imprinter voucher prodajni listić sa potpisom korisnika usluge	U transakcijama sa karticama, prodajni listić koji treba da potpiše korisnik usluge i na kojoj su utisnuti njegovo ime i broj kartice. Vidi: imprinter	Red Book Blue Book
indemnification kompenzacija	Dogovor o nadoknadi štete ili gubitka. Depozitari nekad nude ovu nadoknadu zajmodavcima na razne načine.	SLT
indirect holding system neizravni sustav čuvanja vrijednosnih papira	Sustav čuvanja vrijednosnih papira po kojem (1) je imenovana osoba predstavljena kao zakonski vlasnik vrijednosnih papira na zvaničnom registru izdavatelja, a beneficijalni vlasnik (ili posrednik preko kojeg beneficijalni vlasnik drži vrijednosne papire) predstavljen je kao vlasnik vrijednosnih papira u knjigama imenovane osobe ili (2) vrijednosni papiri na donositelju ulažu se kod posrednika i on drži račun koji pokazuje prava i interes beneficijalnog vlasnika za taj vrijednosni papir. Prava i interes beneficijalnog vlasnika za vrijednosne papire u neizravnom sustavu čuvanja prebacuju se preko računovodstvenih knjiga na knjige (u evidenciju) imenovane osobe ili odgovarajućeg posrednika.	SSS
indirect market participant neizravni tržišni sudionik	Sudionik na tržištu koji koristi posrednika za izvršenje trgovine u njegovo ime. Obično su institucionalni i klijenti u inozemstvu neizravni sudionici tržišta. Vidi: indirect participant/member.	SSS
indirect participant/member neizravni sudionik/član	Odnosi se na sustav transfera financijskih sredstava ili vrijednosnih papira koji ima aranžman redoslijeda. Neizravni sudionici razlikuju se od izravnih sudionika po tome što nisu u stanju da izvrše neke aktivnosti sustava (npr. input naloga transfera, poravnanje) koje vrše izravni sudionici. Zbog toga neizravni sudionici zahtijevaju da službe izravnih sudionika izvrše te aktivnosti u njihovo ime. U kontekstu EC ovaj termin se odnosi posebno na sudionike u sustavu transfera koji su odgovorni samo svojim izravnim sudionicima za poravnanje inputa plaćanja u tom sustavu. Vidi: direct participant/ member, settling participant/member tiering arrangement.	Red Book
initial margin inicijalna margina	Gotovina ili kolateral koji ulaže klirinška kuća da osigura uspješno izvršenje obveza (također poznato pod nazivom jamstvo za izvršenje i originalna margina).	ETDC
Inpayment platni nalog	Platni nalog, poslan skupa sa dokumentom za isporuku robe i/ili usluga, koji je pripremljen od strane primatelja; platitelj može platiti ili preko svog specifičnog bankovnog računa ili gotovinom imenovanom zastupniku (banka ili neko drugi).	Retail
integrity integritet	Zaštita protiv krivotvorenja ili slučajnih prepravki, uključujući i podatak da li jeste ili nije prepravka izvršena.	EM-Sec
interbank funds transfer	Sustav transfera financijskih sredstava prema kojem su većina (ili svi)	Red Book

system sustav transfera financijskih sredstava između banaka	izravni sudionici financijske ustanove, posebno banke i druge kreditne institucije.	<i>Blue Book</i>
interchange fee nadoknada za međusobne transakcije	Plativa nadoknada transakcije u kontekstu plaćanja karticom jedne financijske ustanove drugoj npr. banka izdavatelju kartice, u kontekstu plaćanja karticom od strane vlasnika kartice primatelju kartice (trgovac).	
interlinking povezivanje	Unutar TARGET sustava, međusobno povezivanje predviđa uobičajene procedure i infrastrukturu koja dozvoljava da platni nalozi prelaze iz jednog domaćeg RTGS sustava do drugog domaćeg RTGS sustava. Vidi: TARGET.	Blue Book
internal settlement interno poravnanje	Poravnanje koje je izvršeno preko transfera vrijednosnih papira i financijskih sredstava na evidenciju jednog posrednika. Interno poravnanje zahtijeva da obje ugovorne strane drže svoje vrijednosne papire i račune sa financijskim sredstvima kod istog posrednika.	x-border SDF
international central securities depository internacionalni središnji depozitar vrijednosnih papira	Središnji depozitar vrijednosnih papira koji obrađuje i poravnava međunarodne vrijednosne papire ili transakcije sa inozemstvom sa domaćim vrijednosnim papirima. Postoje dva ICSD locirana u zemljama EU, Clearstream i Euroclear.	Blue Book
international central securities depository internacionalni središnji depozitar vrijednosnih papira	Središnji depozitar vrijednosnih papira koji poravnava trgovinu međunarodnih vrijednosnih papira i različitih domaćih vrijednosnih papira obično preko izravnih ili neizravnih (preko lokalnih zastupnika) veza, sa lokalnim CSD.	SSS
Internet	Infrastruktura otvorene komunikacije širom svijeta koja se sastoji od međusobno povezanih kompjutorskih mreža i omogućava pristup informacija iz daleka kao i razmjenu informacija između kompjutora.	EM-Sec EM-CPSS EM-ECB
interoperability operacije između sustava	Situacija u kojoj instrumenti plaćanja koji pripadaju danoj shemi mogu biti korišteni u drugim zemljama i sustavima instaliranim po drugim shemama. Operacije između sustava zahtijevaju tehničku podudarnost sustava, ali mogu imati efekte samo tamo gdje su zaključeni komercijalni ugovori između tih shema (sustava).	EM-ECB
intraday credit dnevni kredit	Vidi: daylight credit	Red Book Blue Book
intraday liquidity dnevna likvidnost	Financijska sredstva koja su pristupačna tijekom poslovnog dana, obično da omoguće financijskim institucijama da izvrše plaćanje u redovitom vremenu. Vidi: intraday credit.	Core Principles
irrevocable and unconditional transfer neopozivi i bezuvjetni transfer	Transfer koji ne može biti opozvan i uvjetovan od strane onog ko ga vrši.	Red Book Blue Book DVP SDF
irrevocable transfer neopozivi transfer	Transfer koji ne može biti opozvan od strane onog tko ga vrši.	

ISO	Internacionalna organizacija za standardizaciju: internacionalno tijelo čiji su članovi tijela nacionalnih standarda a koje odobrava, razvija i objavljuje internacionalne standarde.	EM-Sec
issuer izdavatelj	U pohranjenoj vrijednosti ili sličnom elektronskom novčanom sustavu plaćenom unaprijed, osoba koja prima uplatu u zamjenu za vrijednost uključenu u sustav i koja je obvezna da plati ili nadoknadi transakcije ili balans koji joj je prezentiran.	EM-Sec EM-CPSS
issuer izdavatelj	Osoba koja je zadužena za vrijednosni papir ili neki drugi financijski instrument. Npr. pravna osoba ili vlada koja je ovlaštena da izdaje ili prodaje vrijednosni papir ili banka koja odobrava akreditiv. Termin izdavatelj nekad se odnosi na financijsku instituciju koja daje kreditne ili dugovne kartice (debit cards).	Blue Book
issuing agent zastupnik izdavatelj	Institucija koja radi u ime izdavatelja vrijednosnog papira na distribuciji vrijednosnih papira i realizaciji dobitaka od toga u korist izdavatelja.	SDF
issuing institution	Institucija koja prima financijska sredstva u zamjenu za vrijednost dogovorenu u sustavu i, u principu, obvezna je da plati ili nadoknadi klijentove transakcije i neiskorištena financijska sredstva koja su joj prezentirana. To je obično institucija koja je angažirana na tom poslu.	EM-ECB
key ključ	Jedinstvena serija brojeva korištena u kombinaciji sa kriptografskim algoritmom.	EM-Sec
key length broj «bita»	Broj «bita» koji obuhvata šifrirani ključ.	EM-Sec
key management upravljanje ključem	Model i dizajn životnog ciklusa ključa i odnos između ključeva koji se koriste u kompjutorskom sustavu za kriptografske svrhe. Pored toga, kad se radi o sustavu koji je u radu, ovaj termin se odnosi na procese pomoću kojih se kriptografski ključevi korišteni u kompjutorskom sustavu stvaraju, pohranjuju i ažuriraju.	EM-Sec
large-value funds transfer system sustav transfera financijskih sredstava velikih vrijednosti	Sustav transfera financijskih sredstava prema kojemu se transfer financijskih sredstava velike vrijednosti i velikog prioriteta vrši među sudionicima u sustavu za njih same ili u ime njihovih klijenata. Mada, po pravilu, minimalna vrijednost nije određena za plaćanje koja vrše, prosječan obujam plaćanja koji prolazi kroz takve sustave je obično relativno visok. Transferi financijskih sredstava velikih vrijednosti često su poznati pod nazivom sustavi transfera financijskih sredstava na veliko.	EM-CPSS Blue Book
large-value payments plaćanje velikih vrijednosti	Plaćanje, naročito velikih iznosa koja se obično izmjenjuju između banaka ili između sudionika na financijskom tržištu i obično zahtijevaju hitna i blagovremena poravnanja.	EM-CPSS <i>Blue Book</i>
L/C akreditiv	Vidi: letter of credit.	
legal ownership pravo vlasništva utemeljeno na zakonu	Priznavanje zakonskog prava na vlasništvo vrijednosnog papira ili financijskog instrumenta. To je obično predstavljeno kao «pravo utemeljeno na zakonu» (legal title) i ponekad se razlikuje od	SLT SDF

	beneficijalnog vlasništva/interesa. Vidi: beneficial ownership/ interest, legal title.	
legal risk zakonski rizik	Rizik od gubitka zbog neočekivanih primjena zakona ili propisa ili zbog toga što ugovor ne može stupiti na snagu.	x-border ETDC OTC SDF SLT
legal risk zakonski rizik	Rizik da će jedna strana pretrpiti gubitak zbog toga što zakoni ili propisi ne podržavaju pravila sustava poravnanja vrijednosnih papira, izvršenje odgovarajućih dogovora o poravnanju ili prava na svojinu i druge interese koji su sadržani u sustavu poravnanja. Zakonski rizik se, također, javlja ukoliko primjena zakona i pravila nije jasna.	SSS
legal title pravo utemeljeno na zakonu	Pravo priznato ili primjenljivo po zakonu ili ono koje je kompletno i savršeno u pogledu očiglednog prava na vlasništvo i imovinu, a što ne mora sadržavati beneficijalnu korist.	SLT
letter of credit akreditiv	Obećanje od strane banke ili drugog izdavatelja trećoj strani da će izvršiti plaćanja u ime klijenta u skladu sa specifičnim uvjetima. Cesto se koristi da se učine financijska sredstva dostupnim u stranim zemljama.	Red Book Blue Book
limit akreditiv	Vidi: credit limit	Core Principles
limited-purpose prepaid card unaprijed plaćena kartica za ograničene svrhe	Unaprijed plaćena kartica koja može biti korištena za ograničen broj točno određenih namjena. Njena uporaba često je ograničena na određeni broj točno određenih prodajnih mjesta na određenoj lokaciji (npr. zgrada, udruženje i univerzitet). U slučaju unaprijed plaćenih kartica sa jednom namjenom, izdavatelj kartice i davatelj usluge može biti isti (npr. kartice korištene za javne telefone). Vidi: prepaid card.	Blue Book EM-CPSS
liquidity risk rizik likvidnosti	Rizik da ugovorna strana (ili sudionik u sustavu poravnanja) neće poravnati obvezu u punoj vrijednosti u vrijeme dospjeća. Rizik likvidnosti ne uključuje činjenicu da je ugovorna strana ili sudionik nesolventan, pošto oni mogu biti u stanju da poravnaju tražene dugovne obveze u nekom neodređenom razdoblju, kasnije.	Red Book Blue Book
load prijenos	Radnja transfera elektronskog balansa od pošiljatelja do uređaja korisnika.	EM-Sec
loading operator	Uređaj odgovoran da osigura tehničku infrastrukturu za prijenos transakcije.	EM-ECB
local agent lokalni depozitar	Depozitar koji osigurava usluge čuvanja vrijednosnih papira kojim se trguje i koji se poravnavaju u zemlji u kojoj je depozitar smješten da trguje sa ugovornim stranama i vrši poravnanja posrednika lociranih u drugim zemljama (non-residents).	x-border SDF

local custodian lokalni depozitar	Depozitar koji osigurava usluge čuvanja vrijednosnih papira kojim se trguje i koji se poravnavaju u zemlji u kojoj je depozitar lociran. Vidi: global custodian.	SDF
long-form confirmation	Potvrda koja uključuje glavne zakonske odredbe iz osnovnog ugovora. U slučaju kada glavni ugovor nije izvršen između ugovornih strana, nekad se koristi potvrđivanje koje uključuje, pozivajući se na glavni ugovor, svoje standardne uvjete.	OTC
long position veća pozicija	Uvjet po kojem kupac ili vlasnik vrijednosnih papira posjeduje više vrijednosnih papira nego što je dogovoreno da se isporuči. Vidi: short sale.	SLT
loss-sharing agreement ugovor o zajedničkom snošenju gubitka	Ugovor među sudionicima u klirinškom sustavu ili sustavu poravnanja koji se odnosi na podjelu gubitaka koji su se pojavili zbog neispunjavanja ugovornih obveza sudionika u sustavu ili samog sustava.	SDF DVP
loss-sharing pools fond za podjelu gubitaka	Gotovina, vrijednosni papiri ili druga dobra koja je sudionik unaprijed osigurao i koji sadrže sustav osiguranja da se obveze koje proističu iz ugovora o podjeli gubitka mogu zadovoljiti.	SDF
loss-sharing rule ugovor o podjeli gubitaka	Ugovor između sudionika u sustavu transfera ili aranžmanima klirinške kuće koji se odnosi na podjelu gubitaka koji nastaju kad jedan ili više sudionika ne ispune svoje obveze: dogovor propisuje kako će se gubitak podijeliti među uključenim stranama u slučaju da se ugovor aktivira. Koristi se i naziv loss sharing agreement (ugovor o podjeli gubitaka).	Red Book Blue Book
MAC	Šifra za ovjeru poruke	EM-Sec
magnetic ink character recognition čitanje karaktera (znakova) pomoću stroja za elektronsku obradu	Tehnika koja koristi karaktere koje strojeve prepoznaje (MICR), pomoću koje se dokumenti (čekovi, kreditni transferi, izravno zaduženje) mogu čitati pomoću stroja za elektronsku obradu. Vidi: optical character recognition.	Red Book Blue Book
manufactured payment plaćanje u ekvivalentu	Ekvivalentno plaćanje koje vrši zajmoprimac vrijednosnih papira zajmodavcu umjesto aktualnih dividendi ili drugog prihoda zarađenog na vrijednosnim papirima (neto od bilo koje primjenljive takse) koji bi zajmodavac primio da nije posudio vrijednosne papire.	SLT
margin margina	Ovaj termin ima najmanje dva značenja. Na tržištu terminskih ugovora, margina je dobro namjeran depozit (novca, vrijednosnih papira ili drugih financijskih instrumenata) koji treba da osigura izvršenje (performance) po zahtjevima klirinškog sustava terminskih ugovora. Na tržištu dionica margina je suma novca koju polaže klijent kada posuđuje novac od (brokera) posrednika da kupi dionice. Novac položen kod (brokera) posrednika je razlika između kupovne vrijednosti dionica i kolateralne vrijednosti dionica. Vidi: haircut.	Red Book Blue Book DVP
margin margina	Općenito, ovaj termin se koristi za kolateral korišten da se osigura obveza, ili realizirana ili potencijalna.	SSS
margin call	Zahtjev za dodatna financijska sredstva ili kolateral, nakon transakcije	SLT

poziv za dodatna sredstva na ime kolaterala	vrijednosnih papira koji su u funkciji posudbe, ako tržišna vrijednost osnovnog kolaterala padne ispod određene razine, ovisno o posuđenim sredstvima. Slično tome, ako vrijednost osnovnih kolateralnih sredstava, nakon njihove realizacije, nadmaši dogovorenu marginu, može se tražiti povrat kolaterala.	
market risk tržišni rizik	Rizik od gubitaka na pozicijama nastaje zbog kretanja tržišnih cijena.	ETDC
market value tržišna vrijednost	Trošak koji bi mogao nastati ili dobit koja bi se mogla ostvariti ako bi se zaostali ugovor tretirao po tekućim tržišnim cijenama. Koristi se i termin: replacement value.	OTC
marking to market	Praksa revalorizacije vrijednosnih papira i financijskih instrumenata koristeći tekuće tržišne cijene. U nekim slučajevima, neizvršena ugovora o kupnji ili prodaji vrijednosnih papira markiraju se na tržištu, a od odgovorne strane sa još nerealiziranim gubitkom po osnovi ugovora zahtjeva se da drugoj ugovornoj strani prebaci financijska sredstva ili vrijednosne papire u vrijednosti gubitka.	DVP Red Book Blue Book SLT SDF
marking to market	Revalorizacija otvorenih pozicija kod financijskih instrumenata po tekućim tržišnim cijenama i kalkulacija dobiti i gubitaka koji su nastali od posljednjeg vrednovanja. Vidi: futures-style margining, options-style margining, variation margin.	ETDC OTC
mask maska (zaštita)	«Hardware» specifikacija koja određuje fizičke i funkcionalne osobine IC «chip»-a.	EM-Sec
master agreement glavni ugovor	Ugovor koji daje standardne termine i uvjete primjenjive za sve ili određene podskupine transakcija u koji ugovorne strane mogu ući povremeno, uključujući i termine i uvjete poravnanja u slučaju zatvaranja transakcija u cilju sprečavanja gubitka.	OTC
master key	Kriptografski ključ; često se koristi da proizvede druge kriptografske ključeve.	EM-Sec
master master agreement	«Kišobran» ugovor koji predviđa poravnanje u slučaju zatvaranja transakcija koje su regulirane raznim glavnim ugovorima (master agreements). Npr. tamo gdje strane koriste odvojene glavne ugovore da pokriju razne tipove OTC derivatnih transakcija, strane mogu ući u glavni ugovor u cilju smanjenja kreditnog rizika.	OTC
matched book srađivanje stanja na računu	Portfelj potraživanja i portfelj obveza koji imaju isto vrijeme dospelosti. Ovaj termin se najčešće odnosi na instrumente tržišta novca i na obveze na tržištu novca. U vezi sa vrijednosnim papirima uključuje posudbu vrijednosnih papira i ponovno davanje na posudbu istih vrijednosnih papira u ekvivalentnom razdoblju u svrhu uzimanja i davanja na posudbu po fiksnoj kamatnoj stopi. Nasuprot ovome, neusklađena knjiga se odnosi na uzimanje i davanje na posudbu istog vrijednosnog papira sa različitim dospelostima kamatne stope u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju.	SLT
matching usaglašavanje	Proces upoređivanja detalja trgovine ili poravnanja koji vrše ugovorne strane da bi se složile sa uvjetima transakcija. Koristi se i termin: comparision checking (provjera putem usporedbe).	SLT

memory card	Kartica integriranog kola (IC) koja može samo da pohranjuje informacije.	SLT
MICR	Vidi: magnetic ink character recognition.	EM-Sec
Minimum standards of the lamfalussy report (Lamfalussy standards)	Šest minimalnih standarda za dizajn i operacije vezane za ime poravnanja i sustave u raznim vrstama valute sa inozemstvom. 1. Sustavi poravnanja trebalo bi da imaju čvrstu zakonsku osnovu baziranu na sudskoj nadležnosti. 2. Sudionici u shemama poravnanja trebalo bi da razumiju kakav je utjecaj pojedine sheme na svaki financijski rizik prouzrokovan procesom poravnanja. 3. Multilateralni sustavi poravnanja trebalo bi da imaju jasno definirane procedure za upravljanje kreditnim rizikom i rizicima likvidnosti što određuje odgovarajuće odgovornosti od strane onog tko osigurava poravnanje i od strane sudionika. Ove procedure treba, također, da osiguraju da sve strane imaju i podstjecaj i sposobnosti da upravljaju i kontroliraju rizik koji snose i da su limiti stavljeni na maksimalnu razinu kreditnog rizika koji može proizvesti svaki sudionik. 4. Multilateralni sustavi poravnanja bi trebalo, u najmanju ruku, biti sposobni da osiguraju izvršenje dnevnog poravnanja na vrijeme u slučaju nemogućnosti da izvrše poravnanje sa sudionikom sa najvećom pojedinačnom neto debit pozicijom. 5. Multilateralni sustavi poravnanja bi trebalo da imaju cilj i javno dane kriterije za pravedan i otvoren pristup. 6. Sve sheme poravnanja bi trebalo da osiguraju operacionu pouzdanost tehničkih sustava i raspoloživost pomoćnih sredstava, što bi omogućilo da se zadovolje zahtjevi dnevne obrade.	Blue Book
monetary aggregate	Složena monetarna varijabla korištena kao mjera novčane mase (po nekim tumačenjima to je posredni cilj monetarne politike ili indikator monetarnih uvjeta) koja obuhvata promjenljivi niz likvidnih sredstava, što ovisi od same definicije. Monetarni agregati mogu biti agregati u užem i širem smislu. Agregat M1 definiran je kao agregat u užem smislu i uključuje novac i depozite po viđenju.	EM-CPSS
money laundering pranje novca	Pokušaj da se sakrije ili prikrije vlasništvo ili izvor dobiti od kriminalnih aktivnosti i da se integrira u legitime financijske sustave na takav način da se ne razlikuju od dobara stečenih legitimnim putem. Ovo obično uključuje konverziju dobiti bazirane na gotovini u novac smješten na bankovni račun.	EM-CPSS EM-ECB
money order platni nalog	Instrument korišten za doznaku novca imenovanom primatelju (obično ga koriste osobe koje nemaju čekovni račun u financijskoj ustanovi) da plati račune ili da izvrši transfer novca drugoj osobi ili kompaniji. U vezi sa platnim nalogom postoje tri strane: remitent (pošiljatelj), primatelj i posrednik (obično financijska ustanova ili pošta). Primatelj može ili unovčiti svoj platni nalog ili ga ostaviti na računu.	Red Book Blue Book <i>Retail</i>
multifunctional cards višenamjenska kartica	Pored funkcije očuvanja pohranjene vrijednosti, ova kartica može da uključi i druge platne olakšice kao što su funkcija debitne ili kreditne kartice ili olakšice neplaćanja.	EM-ECB
multilateral credit limit multilateralni kreditni limit	Vidi: credit limit.	Core Principles

multilateral net settlement position multilateralna pozicija neto poravnanja	Zbir vrijednosti svih transfera koje je sudionik u sustavu neto poravnanja primio tijekom izvjesnog vremenskog razdoblja, minus vrijednost transfera koje je izvršio sudionik prema drugim sudionicima. Ako je zbroj pozitivan, sudionik je u multilateralnoj neto kreditnoj poziciji, ako je zbroj negativan, sudionik je u multilateralnoj neto debitnoj poziciji.	Red Book Blue Book
multilateral net settlement system sustavi multilateralnog neto poravnanja	Sustav poravnanja u kojem svaki sudionik poravnanja podmiruje (obično putem pojedinačnog plaćanja ili primanja) poziciju multilateralnog neto poravnanja, što je rezultat izvršenog i primljenog transfera putem tog sustava na njegov vlastiti račun i u ime njegovih klijenata ili sudionika koji nisu uključeni u poravnanje za koje sustav radi. Vidi: direct participant, multilateral net settlement position, multilateral netting, settling participant/member.	Red Book Blue Book
multilateral netting multilateralno poravnanje	Dogovor između tri ili više strana da poravnaju svoje obveze. Obveze pokrivene tim dogovorom mogu proistjecati iz financijskih ugovora, iz transfera ili i jednih i drugih. Multilateralno poravnanje platnih obveza obično se vrši u kontekstu sustava multilateralnog neto poravnanja. Vidi: bilateral netting, multilateral net settlement position, multilateral net settlement system.	Red Book Blue Book
multilateral netting multilaterano poravnanje	Poravnanje na multilateralnoj osnovi vrši se na aritmetički način, sumiranjem bilateralnih neto pozicija svakog sudionika sa drugim sudionicima da se dođe do multilateralne neto pozicije. Takvo poravnanje vrši se preko središnjeg procesora (npr. klirinška kuća) koji po zakonu može da predstavlja kupca u odnosu na prodavača i prodavača u odnosu na kupca. Multilateralna neto pozicija predstavlja bilateralnu neto poziciju između svakog sudionika i središnjeg procesora. Vidi: netting.	OTC
multiple issuer scheme shema sa više izdavatelja	Shema po kojoj više institucija (ne samo jedna) djeluju kao izdavatelji.	EM-ECB
multipurpose prepaid card unaprijed plaćena kartica sa višestrukom namjenom	Unaprijed plaćena kartica koja može biti korištena na više mjesta koja nude razne vrste usluga i ima potencijalnu mogućnost korištenja na nacionalnom i internacionalnoj razini, ali nekad može biti ograničena na određeno područje. Vidi: electronic purse, prepaid card.	Blue Book EM-ECB
multipurpose prepaid card scheme shema unaprijed plaćene kartice sa višestrukom namjenom	Shema u koju su uključene najmanje tri strane: izdavatelj, vlasnik kartice i akceptant kartice (gdje jedan akceptant već postoji, moguće je da se drugi akceptanti, određeni prema zakonu, pridruže ovoj shemi).	EM-ECB
mutual offset system uzajamni sustav poravnanja	Veza između klirinških kuća prema kojoj pozicije otvorene na jednoj burzi mogu biti prebačene na klirinšku kuću druge burze i obrnuto. Također, pozicije ne moraju biti prebačene.	ETDC
net credit (or debit) position neto kreditna ili debitna (dugovna) pozicija	Neto kreditna ili debitna pozicija jednog sudionika u sustavu poravnanja je zbroj vrijednosti svih transfera koje je primio do određenog vremena minus vrijednost transfera koje je poslao. Ako je razlika pozitivna, sudionik je u neto kreditnoj poziciji, ako je razlika negativna, sudionik je u neto debitnoj poziciji. Neto kreditna ili debitna pozicija u vrijeme poravnanja zove se pozicija neto poravnanja. Ove	DVP Red Book Blue Book SDF

neto pozicije mogu se računati na bilateralnoj ili multilateralnoj osnovi.

net debit cap	Vidi: caps, net credit (or debit) position.	Red Book Blue Book
net margining određivanje neto margine	Sustav određivanja margine po kojemu se od člana kliringa zahtijeva da položi kod klirinške kuće dovoljan iznos početne margine da pokrije neto pozicije svojih klijenata. Klijenti su, međutim, obično obvezni da ulože kod člana kliringa početnu marginu da pokriju svoje vlastite pozicije. Vidi: gross margining.	ETDC
net settlement neto poravnanje	Poravnanje izvjesnog broja obveza ili transfera među ugovornim stranama na neto bazi. Vidi: netting.	DVP Red Book Blue Book SDF
net settlement system sustav neto poravnanja	Sustav po kojem se nalozi za transfer poravnavaju na neto osnovi. U nekim sustavima pravi se razlika između tipova naloga za transfer i neki se poravnavaju, kao što su platni nalozi, na neto osnovi, a druge, kao što su nalozi transfera vrijednosnih papira po nalogu baze za davanje instrukcija.	x-border DVP
net settlement system sustav neto poravnanja	Sustav transfera financijskih sredstava čije se operacije poravnanja izvršavaju na bilateralnoj ili multilateralnoj neto osnovi.	Blue Book Red Book
net settlement system sustav neto poravnanja	Sustav poravnanja po kojem se konačno poravnanje ili transfer instrukcija na neto osnovi vrši u jednom ili više odvojenih ranije određenih termina tijekom dana obrade.	SSS
netting poravnanje	Dogovoreno poravnanje pozicija ili obveza od strane partnera, koji su uključeni u posao, ili sudionika. Poravnanje smanjuje veliki broj individualnih pozicija ili obveza na manji broj obveza ili pozicija. Poravnanje se može pojaviti u više oblika koji mogu imati promjenljiv stupanj zakonske primjene u slučaju neispunjenja obveza jedne strane. Vidi: bilateral netting, multilateral netting, novation, position netting, substitution.	DVP Red Book Blue Book SDF
netting poravnanje	Dogovoreno poravnanje uzajamnih obveza partnera ili sudionika u sustavu, uključujući poravnanje obveza iz tog posla, npr. preko središnjeg sudionika, kao i ugovore oko poravnanja vrijednosnih papira ili financijskih naloga transfera na neto osnovi.	SSS
netting by novation poravnanje putem zamjene ugovora	Poravnanje putem zamjene ugovora predviđenih za individualne prethodno ugovorene obveze (ugovori na burzi) da budu izmirene u vrijeme njihovog potvrđivanja i zamijenjene novim obvezama koje su dio jedinstvenog ugovora. Iznosi dospjeli kod izmirenih obveza ugovora će biti dodati tekućoj bilanci, što će između sebe riješiti strane u svakoj valuti, za svaki budući datum valute.	Blue Book
network money novac preko mreže	Elektronski novac koji se prebacuje putem telekomunikacione mreže kao što je internet.	EM-ECB
nominee osoba ili tijelo koja radi u ime osobe koja ju je	Osoba ili tijelo imenovano od druge osobe da radi u njeno ime. Ovaj termin se obično koristi kod transakcije vrijednosnim papirima da se dobije registracija i zakonsko vlasništvo nad vrijednosnim papirom.	DVP Red Book Blue Book

imenovala		SDF
non-bank financial institution	Financijska ustanova koja nije banka prema definiciji (tj. financijske ustanova ali ne ono što je kreditna institucija u Europi ili depozitar u UN).	EM-CPSS
non-cash clearing negotovinski kliring	Metoda za kliring terminskih ugovora prema kojoj se pozicije periodično utvrđuju a obveze koje iz toga proistječu osiguravaju se kolateralom. Vidi: cash clearing.	ETDC
non-repudiability sposobnost da se spriječi repudijacija	Sposobnost da se spriječi odricanje ili repudijacija od strane pošiljatelja ili primatelja poruke o plaćanju.	Core Principles
note-based system sustav na bazi elektronskih zabilješki	Elektronski novčani sustav po kojem su elektronski fondovi predstavljeni podacima (elektronske zabilješke) koji se na poseban način identifikuju pomoću serijskog broja i povezani su sa fiksnom, nepromjenljivom nominalnom vrijednošću.	EM-Sec
novation zamjena ugovora	Zadovoljenje i izvršenje postojećih ugovornih obveza njihovom zamjenom novim obvezama (čiji efekat je npr. da se zamijeni bruto platne obaveze sa neto platnim obvezama). Strane kod novih obveza mogu biti iste kao one kod postojećih obveza ili, u kontekstu nekih aranžmana pri klirinškim kućama može biti zamjena strana. Vidi: substitution.	Red Book Blue Book
obligation obveza	Obveza nametnuta ugovorom ili zakonom. Također, koristi da opiše vrijednosni papir ili neki drugi financijski instrument kao što je obveznica ili zadužnica, što sadrži obvezu izdavatelja da plati vlasniku.	DVP Red Book Blue Book SDF Retail
OCR optičko prepoznavanje slova	Vidi: optical character recognition.	
off-balance sheet transactions transakcije izvan balance	Financijske transakcije koje nisu dane u završnom računu financijske institucije koja njima upravlja. Kao primjer može poslužiti kupnja ili prodaja financijskih sredstava na terminskom tržištu.	EM-CPSS
offline	U kontekstu platnih sustava i sustava poravnanja termin može da se odnosi na slanje naloga za transfer od strane korisnika koristeći glas, pisane ili telefaksirane naloge koji moraju, shodno tome, biti ubačeni u sustav obrade prijenosa. Ovaj termin može da se odnosi na pohranjivanje podataka pomoću prijenosa na pomagala kao što su magnetna traka ili disk tako da korisnik možda neće imati izravni i trenutačni pristup podacima. Vidi: online.	Red Book Blue Book Retail
offsetting poravnanje	Vidi: netting.	Core Principles
omnibus account zbrojni račun	Jedan račun za pomiješana financijska sredstva ili pozicije više strana. Član kliringa će često držati zbrojni račun u klirinškoj kući za sve klijente člana kliringa. U ovom slučaju, član kliringa je odgovoran za držanje podataka računa za individualne klijente.	ETDC

omnibus customer account zbrojni račun klijenta	Račun na kojem se drže vrijednosni papiri koje posjeduje sudionik u ime svih (ili najmanje nekoliko) svojih klijenata.	SDF
one-way hash function jednosmjerna «hash» funkcija	Matematički algoritam (hash algorithm) primjenjen na poruku da se uspostavi broj koji je priključen na poruku i koristi se da potvrdi integritet prenesenih podataka. Rezultat aplikacije «hash» funkcije na poruku zove se «hash» vrijednost.	EM-Sec
onlend	Posuditi vrijednosni papir od jedne strane, a zatim isti vrijednosni papir posuditi drugoj strani.	SLT
online	U elektronskom novčanom sustavu pokazuje da je uspostavljena izravna konekcija sa centraliziranim kompjutorskim sustavom radi odobrenja ili osnovanosti prije nego što se izvrši transakcija.	EM-Sec
online	U kontekstu sustava plaćanja i poravnanja, ovaj termin može da se odnosi na slanje naloga transfera od strane korisnika, elektronskim putem preko kompjutor-kompjutor međudejstva ili preko elektronskih terminala koji su automatski ušli u sustav obrade transfera. Ovaj termin se može odnositi i na pohranjivanje podataka od strane sustava obrade transfera u kompjutorsku datoteku, s tim da korisnik ima izravni pristup podacima (često u realnom vremenu) preko input/output uređaja kao što su terminali.	Red Book Blue Book EM-CPSS EM-ECB Retail
opening (or front) leg početni dio	Prvi dio para transakcija kod istih vrijednosnih papira, tj. transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira, jedna za bliži datum valute, druga za datum valute u daljoj budućnosti. Vidi: closing or back leg	SLT
open market sales prodaja na otvorenom tržištu	Prodaja utrživih vrijednosnih papira koja se odvija na sekundarnim tržištima od strane središnjih banaka da bi se smanjio iznos bančinih pričuva (likvidnost) koje banke imaju.	EM-CPSS
open network otvorena mreža	Telekomunikacijska mreža na koju je pristup neograničen.	EM-Sec EM-ECB Retail
open offer netting otvorena ponuda prebijanja	Opisuje ugovorna sredstva kojima treća strana, klirinška kuća, postaje strana u transakciji dogovorenoj između dva odvojena pravna subjekta s ciljem da, ako su dogovorili uvjete transakcije koji zadovoljavaju prethodno dogovorene uvjete, treća strana se automatski i odmah uključi u tu transakciju. Stvaraju se dvije odvojene, jednake i unakrsne ugovorne obveze između klirinške kuće i jedne ugovorne strane, između klirinške kuće i drugog subjekta. Ako se ispune prethodno dogovoreni uvjeti, ni u jednoj fazi ne postoji izravna ugovorna obveza između dva subjekta.	x-border Blue Book
open outcry trading trgovanje otvorenom aukcijom	Trgovanje koje se odvija unutar neke burze bez ikakvih elektronskih posredovanja. Vidi: screen-based trading.	ETDC
open transactions otvorene transakcije	Otvorene transakcije bez određenog datuma dospelja sa mogućnošću prekida transakcije ili ponovnog određivanja njenih uvjeta ili dnevne	SLT

	zamjene za kolateral.	
operating system operativni sustav	Onaj dio softvera kompjutorskog sustava (uključujući čipove) koji je usko vezan za hardver na kojem se odvijaju i koji vrši osnovne input/output operacije, obračune upravlja memorijom itd.	EM-Sec
operational risk operativni rizik	Rizik da će nedostaci u informacionim sustavima ili internim kontrolama rezultirati u neočekivanim gubicima.	Red Book
operational risk operativni rizik	Rizik ljudske greške ili kvara neke komponente hardvera ili komunikacijskog sustava koja je ključna za poravnanje.	ETDC SLT
operational safe custody accounts operativni računi čuvanja	Računi vrijednosnih papira koje vodi središnja banka, a na koje kreditne institucije mogu položiti vrijednosne papire za koje smatraju da su pogodni kao podrška poslovanju središnje banke. Vrijednosni papiri koji se drže na ovim računima konačno se deponiraju kod CSD pod imenom nacionalne središnje banke (NSB), tako da prebacivanje na račun čuvanja rezultira transferom između bančinog računa i računa NSB kod CSD. Vrijednosni papiri deponirani kod NSB uglavnom se daju u zalog NSB kao kolateral (koji nosi kamatu) za overnight i (beskametni) intradnevni lombardni zajam. Mogu se, također, koristiti za transakcije na otvorenom tržištu (repos) na osnovi generalnog ovlaštenja datog NSB za dobijanje vrijednosnih papira.	x-border Blue Book
optical character recognition optičko prepoznavanje karaktera	Tehnika koja koristi specijalno OCR strojno očitavanje karaktera, pomoću koje se dokumenti (npr.: čekovi, kreditni transferi, izravna zaduženja) očitavaju za elektronsku obradu. Vidi: magnetic inck character recognition.	Red Book x-border Blue Book
optimization routine rutina optimizacije	Rutinski procesi u platnom sustavu da bi se odredio redosljed prema kojem se primaju plaćanja radi poravnanja. Rutine optimiziranja se koriste za poboljšanje sustava likvidnosti i povećanje efikasnosti poravnanja. Vidi: queing, scheduling.	Core Principles
option contract ugovor o kupoprodaji dionica po određenoj cijeni	Ugovor koji kupcu daje pravo, ali ne i obvezu da kupi ili proda položena sredstva do (ili na) određenog datuma za određenu cijenu. Za ovo pravo kupac plaća određenu premiju.	OTC ETDC
options style margining uplata svote pokrića	Metoda uplaćivanja svote pokrića derivativnih ugovora u kojima su označene pozicije za tržište, a tekuća izloženost riziku pokrivena je kolateralom. Kada je ugovor o kupoprodaji dionica pokriven korištenjem ovog sustava, kupac dionice plaća punu premiju u momentu kupnje i kolateralom osigurava tekuća izlaganja riziku ako do njega dođe. Vidi: futures-style margining.	ETDC
out-of-the-money bez novca	Termin koji se koristi da se opiše opcijski ugovor koji bi proizveo negativni priliv gotovine za imatelja ako bi se sada primjenio.	OTC
overight money novac ostavljen preko noći	Zajam sa dospjećem od jednog radnog dana. Također nazvan novac dan za dan. (day to day money).	Red Book x-border Blue Book
oversight	Aktivnost javne politike uglavnom namjenjene za unapređenje	SSS

nadzor	sigurnosti i efikasnosti plaćanja i sustava poravnanja i vrijednosnih papira, a posebno da se smanji sustavni rizik.	
oversight of payment system nadzor sustava plaćanja	Zadatak središnje banke je, prije svega, da promovira glatko funkcioniranje platnih sustava i zaštiti financijski sustav od mogućeg «domino efekta» do kojega može doći kad jedan ili više sudionika u platnom sustavu zapadnu u kreditne probleme ili probleme likvidnosti. Nadzor platnih sustava usmjeren je više na dani sustav (npr. sustav transfera sredstava) nego na pojedinačne sudionike.	x-granica Blue Book
over the counter preko šaltera	Metoda trgovanja koja ne uključuje burzu. Na tržištima «preko šaltera», sudionici trguju izravno jedan sa drugim, uobičajeno putem telefona ili kompjutorskog linka.	ETDC OTC SLT
paperless credit transfers transferi bez papira	Kreditni transferi koji ne uključuju razmjenu papirnih dokumenata između banaka. Na ostale kreditne transfere poziva se kao da su bazirani na papirima.	Red Book x-border Blue Book Retail
participant/member sudionik/član	Strana koja učestvuje u sustavu transfera. Ovaj generički termin odnosi se na instituciju koja je identificirana sustavom transfera (npr. po bančinom identifikacionom broju) i omogućava slanje naloga za plaćanje izravno na sustav ili koji je izravno vezan pravilima kojima se regulira sustav transfera. Vidi: izravni sudionik/član, neizravni sudionik/član.	Red Book x-border Blue Book SDF
paying agent agent plaćanja	Institucija koja djeluje u ime izdavatelja, vrši plaćanje imateljima vrijednosnih papira (npr. plaćanje kamata ili glavnice)	SDF
payment plaćanje	Trasatov transfer monetarnog potraživanja na strani koja je prihvatljiva za trasanta. Karakteristično potraživanje dobija oblik novčanica ili saldo depozita kod financijske institucije ili središnje banke.	Red Book Blue Book EM-CPSS EM-ECB
payment card company kartična kompanija	Kompanija koja posjeduje zaštitne znakove kartica (kreditnih, debitnih ili prepaid kartica, a može također osigurati niz marketinških ili drugih usluga institucijama koje izdaju kartice.	EM-ECB
payment instrument instrument plaćanja	Svaki instrument koji omogućava imatelju/korisniku da transferira sredstva.	EM-ECB
payment lag razmak plaćanja	Vremenski razmak između iniciranja naloga za plaćanje i njegovog konačnog poravnanja.	Red Book x-border Blue Book
payment message poruke/instrukcija plaćanje	Nalog ili poruka za transfer sredstava (u obliku monetarnog potraživanja od neke ugovorne strane) po nalogu korisnika. Nalog se može odnositi ili na potražni transfer ili na dugovni transfer. Vidi: credit transfer, debit transfer system.	Core Principle
payment nettinga prebijanje plaćanja	Prebijanje plaćanja dospjelih na isti datum i u istoj valuti	OTC
payment order nalog za plaćanje	Nalog ili poruka kojom se traži transfer sredstava (u formi novčanog potraživanja) po nalogu trasanta (primatelja iznosa). Nalog se može	Red Book Blue Book

	odnositi bilo na potražni bilo na dugovni transfer. Također se naziva instrukcija za plaćanje.	Retail
pamyent system platni sustav	Platin sustav se sastoji od seta instrumenata, bankarskih procedura i sustava međubankarskog transfera sredstava koji osiguravaju cirkulaciju novca.	Red Book Blue Book EM-CPSS EM-ECB Retail
payment versus payment plaćanje protiv plaćanja	Mehanizam u sustavu deviznog poravnanja koji osigurava da dođe do konačnog transfera jedne valute, ako, i samo ako, se desi konačni transfer druge valute ili valuta.	Blue Book
PCMCIA card PCMCIA kartica	Interface adapter za kontrolu medija za personalni kompjutor, uređaj koji se pričvrsti na kompjutor sa vanjske strane, a može vršiti različite funkcije kao što je pohranjivanje memorije i komunikacijski modem. PCMCIA kartica može biti dizajnirana tako da osigurava izvjesnu razinu otpornosti na neovlašteno vršenje promjena.	EM-Sec
personal identification number osobni identifikacijski broj	Numerički kod koji imatelj kartice treba naznačiti radi verifikacije identiteta. Kod elektronskih transakcija, to se smatra ekvivalentom za potpis.	Red Book Blue Book Retail
personalisation personalizacija	Faza procesa izrade IC kartice tijekom koje se informacije o komitentu unose na karticu.	EM-Sec
PIN	Vidi: personal identification number	
plaintext običan tekst	Podaci koji nisu šifrirani i stoga se mogu pročitati.	EM-Sec
Plain vanilla transactions obična vanilija transakcija	Najčešći i općenito najjednostavniji tip derivativnih transakcija. Obična vanilija je relativan koncept, i ne postoji precizna lista običnih vanilija transakcija. Transakcije koje imaju neuobičajene ili manje uobičajene karakteristike često se nazivaju egzotičnim ili strukturnim.	OTC
Pledge zalog	Davanje imovine koju posjeduje jedna strana (dužnik/zalagač) za osiguranje izvršenja obveze prema drugoj (osiguranoj strani). Zalog proizvodi sigurnosnu kamatu (pravo zadržavanja – retencije) na tako predatu imovinu. Vidi isto tako: security interest (založna kamata).	OTC SLT
point of sale točka prodaje	Ovaj termin se odnosi na korištenje platežnih kartica na maloprodajnoj lokaciji (točka prodaje). Informacija o plaćanju prima se ili vaučerom ili elektronskim terminalima koji su u nekim slučajevima dizajnirani da prenose ove informacije. Tamo gdje je to slučaj, aranžman se naziva «elektronski transfer sredstava na točki prodaje».	Red Book Blue Book Retail (EFTPOS).
POS	Vidi: point of sale	
position limit limit pozicije	Ograničenje na broj ugovora ili dionice otvorene kamate na dioničke ugovore koje pojedinačni subjekti mogu imati.	ETDC

position netting prebijanje pozicije	Poravnanje instrukcija u odnosu na obveze između dvije ili više strana koje niti ispunjavaju niti izmiruju one prvobitne pojedinačne obveze. Isto tako, ono se pominje kao poravnanje plaćanja kada se radi o instrukcijama za plaćanje i savjetodavno poravnanje.	DVP Red Book <i>Blue Book</i> SDF
potential future potencijalno buduće izlaganje	Dodatno izlaganje koje bi ugovorna strana mogla preuzeti tijekom trajanja ugovora ili seta ugovora iznad cijene tekućeg ponovnog plasmana ugovora ili seta ugovora. Vidi: current exposure.	OTC
prefunding financiranje unaprijed	Zahtjev da sredstva budu raspoloživa na računima kod institucije za poravnanje prije nego institucije koriste te račune da bi izmirile svoje obveze poravnanja.	Core Principles
pre-matching process proces prethodnog sparivanja	Proces usporedbe informacije o trgovini ili poravnanju između ugovornih strana koji se događa prije drugih procedura slaganja i usporedbe. Općenito, prethodno slaganje ne obvezuje ugovorne strane kao slaganje.	SDF
prepaid card unaprijed plaćena kartica	Kartica na kojoj je pohranjena vrijednost, za koju je imatelj platio izdavatelju unaprijed. Vidi također, electronic purse, limited-purpose prepaid card, multipurpose prepaid card stored value card (elektronska torbica, unaprijed plaćena kartica sa ograničenom svrhom, višenamjenska unaprijed plaćena kartica, kartica sa pohranjenom vrijednošću).	EM-CPSS
prepaid card acceptor akceptant unaprijed plaćene kartice	Strana koja se slaže da isporuči robu ili usluge za plaćanje izvršeno sa unaprijed plaćenom karticom (prepaid card).	EM-ECB
prepaid cardholder imatelj unaprijed plaćene kartice	Komitent koji se dovodi u vezu sa identifikacijom imatelja prepaid kartice na kartici ili komitentom koji posjeduje karticu u slučaju anonimnog kartičnog proizvoda koji se ne odnosi ni na koji račun.	EM-ECB
pre-settlement risk (replacement cost risk) rizik predporavnanja (troškovni rizik ponovnog plasiranja)	Rizik da ugovorna strana u preostaloj i neizvršenoj transakciji koja će se završiti na neki budući datum propusti da djeluje po ugovoru ili sporazumu tijekom trajanja transakcije. Rezultirajuće izlaganje riziku je cijena zamjene originalne transakcije po tekućoj tržišnoj cijeni, a isto tako poznata kao trošak rizika zamjene. Vidi isto tako: credit risk exposure (kreditni rizik/izlaganje).	OTC SSS
prime brokerage primarno posredništvo (<i>brokerage</i>)	Odredba firmi (npr. velike kuće vrijednosnih papira o kreditu, kliringu, pozajmljivanju vrijednosnih papira i drugim uslugama, klijentima (hedgefunds/zaštita od gubitka sredstva).	SLT
principal (principal)	Stranka u transakciji koja djeluje u svoje vlastito ime. Djelujući kao principal firma kupuje/prodaje (ili daje/uzima na zajam) sa svog vlastitog računa za poziciju i rizik za koje očekuje da će napraviti profit. Institucija zajmodavac, a koja nudi komitentove vrijednosne papire na bazi neotkrivanja, može se također smatrati kao institucija koja djeluje kao principal.	SLT
principal risk rizik principala	Rizik da prodavac obveznice isporučuje obveznicu, a ne primi plaćanje, ili da kupac obveznice plati, a ne primi isporuku. U ovom slučaju, puna vrijednost glavnice x-granica vrijednosnih papira ili	DVP SLT ETDC

	transferisanih sredstava je rizična.	SDF
principal risk rizik glavnice	Kreditni rizik da će strana izgubiti puni iznos koji je uključen u transakciju. U procesu poravnanja, ovaj termin je tipično povezan sa transakcijom „zamjena za vrijednost” kad nema razmaka između končanog poravnanja različitih dijelova transakcije (tj. odsustvo isporuke prema plaćanju). Rizik principala koji proizilazi iz poravnanja devizne transakcije ponekad se naziva rizik <i>kros-valutnog</i> poravnanja ili Herstatt rizik. Vidi također: credit risk (kreditni rizik/izlaganje).	Red Book Blue Book
principal-to-principal relationship odnos principala prema principalu	Ugovorni odnos u kojem obje strane djeluju u svoje vlastito ime i odgovorne su za izvršenje svake ugovorne obveze.	ETDC
privacy privatnost	U kontekstu platnog sustava, činjenica da se nijedna informacija koja bi omogućila određivanje ponašanja ne može prikupiti bez pristanka osobe na koju se ona odnosi.	EM-Sec EM-ECB
property interest kamata na imovinu	Generički termin koji se odnosi na ekskluzivno pravo ili interes na posjedovanje, uživanje i raspolaganje određenom imovinom.	SLT
proprietary account vlasnički račun	Račun na kojem sudionik drži samo one vrijednosne papire koje drži u svoje vlastito ime (nasuprot onim vrijednosnim papirima koje drži u ime svog komitenta). Vidi također: omnibus customer account, segregation. (omnibus račun komitenta, odvajanje).	SDF
proprietary vlasničke pozicije	Pozicije koje imaju sudionici u svoje vlastito ime (nasuprot pozicijama koje se drže za klijente).	ETDC position
proprietary trading vlasništvo (trgovanje)	Trgovanje vrijednosnim papirima ili derivatima za račun same firme radije nego u ime klijenata.	
protocol protokol	Procedure za međurazmjenu elektronskih poruka između uređaja komunikacije	EM-Sec
provider	Operator koji uspostavlja uvjete hardvera i softvera za vođenje transakcija sa elektronskim novcem, a da nužno nije izdavatelj elektronskih novčanih jedinica.	EM-ECB
provisional transfer privremeni transfer	Uvjetni transfer u kojem jedna ili više strana zadržava pravo prema zakonu ili sporazumu da poništi transfer.	DVP Red Book x-border Blue Book SDF
public disclosure javno otkrivanje	Učiniti da informacija bude javno dostupna, na primjer stavljanjem na internet stranicu ili pravljenjem kopija dostupnih javnosti.	Core Principles
public key cryptography javna test kriptografija	Vidi: asimetrična kriptografija	EM-Sec
PVP	Vidi: plaćanje nasuprot plaćanja	

queuing	Aranažman upravljanja rizikom kojim naloge za transfer zadržava začetnik/isporučitelj ili sustav dok ne bude dovoljno pokriva na raspolaganju na klirinškom računu začetnika/isporučioca naloga ili ispod limita određenih prema platitelju; u nekim slučajevima, pokriva može uključivati nekoristene kreditne linije ili raspoloživi kolateral. Vidi: također caps.	Red Book Blue Book
RAM	Memorija pristupa – nasumice: područje čipa promjenjive memorije koji se koristi za obračune i može pohraniti podatke samo kada postoji napajanje električnom energijom.	EM-SEC
real-time realno vrijeme	Obrada instrukcija na individualnoj osnovi onda kad su primljeni a ne nekad kasnije.	DVP
real-time gross settlement bruto poravnanje u realnom vremenu	Kontinuirano (stvamo vrijeme) poravnanje transfera sredstava ili vrijednosnih papira pojedinačno, nalog po nalog (bez umrežavanja).	ETDC SLT
real-time risk management upravljanje rizikom u realnom vremenu	Proces koji dozvoljava rizik koji ide sa plaćanjima između sudionika u platnom sustavu kojim treba upravljati odmah i kontinuirano.	Core Principles
real-time transmission processing or settlement prenošenje, obrada ili poravnanje u realnom vremenu	Slanje, obrada ili poravnanje sredstava ili instrukcija o transferu vrijednosnih papira na pojedinačnoj osnovici u vrijeme kada je iniciran.	Red Book Blue Book
rebate popust	Kamatna stopa koju davatelj vrijednosnih papira na zajam plaća zajmoprimcu na gotovinski kolateral. Ovo će, normalno, biti ispod stope kako bi održavala naknadu za posudbu.	SLT
recall opoziv	Zahtjev zajmodavca vrijednosnih papira za povrat vrijednosnih papira od zajmoprimaoca kojem su dani na zajam na bazi otvorene transakcije.	SLT
receiver finality primateljeva konačnost	Prije analitički termin nego operativni ili pravni da bi se opisala točka kada nastaje bezuvjetna obveza sudionika u sustavu transfera da učini sredstva raspoloživim komitentu, korisniku na datum valute. Vidi: final settlement	Red Book Blue Book
remote access to a CSD daljinski pristup CSD-u	Mogućnost da sustav poravnanja vrijednosnih papira (SSS) u jednoj državi «domovini» postane izravnim sudionikom u CSD-u uspostavljenom u drugoj državi («država domaćin») i da u tu svrhu ima račun vrijednosnih papira na svoje ime kod CSD u državi domaćinu. Vidi također: security system settlement - sustav poravnanja vrijednosnih papira.	Blue Book
remote access to IFTS daljinski pristupi IFTS-u	Mogućnost da kreditna institucija osnovana u jednoj državi («domaća država») postane izravnim sudionikom u međubankarskom sustavu transfera sredstava (IFTS) osnovanom u drugoj državi («država domaćin»), i da ima, za tu svrhu, račun poravnanja na svoje vlastito ime kod središnje banke u državi domaćinu, ako je potrebno, bez osnivanja podružnice u državi domaćinu.	Blue Book

remote participant sudionik sa daljine	Sudionik u sustavu transfera koji niti ima svoje glavno sjedište niti ikakvu podružnicu lociranu u državi u kojoj je baziran sustav transfera.	Red Book Blue Book
remote payment plaćanje sa daljine	Plaćanje koje se vrši putem slanja naloga za plaćanje ili instrukcija za plaćanje (npr. poštom). Nasuprot plaćanju licem u lice.	Red Book Blue Book EM-ECB <i>Retail</i>
replacement cost risk rizik troška zamjene	Rizik koji ugovorna strana u transakciji koja je preostala da se izvrši na neki budući datum propusti da izvrši na datum poravnjanja. Ovaj propust može ostaviti solventnu stranu sa neosiguranim (unhedged) pozicijom ili otvorenom tržišnom pozicijom ili osporiti solventnoj strani nerealizirani dobitak na poziciji. Izlaganje riziku koje nastaje kao rezultat toga je trošak zamjene po tekućim tržišnim cijenama, prvobitne transakcije. Također se naziva tržišni rizik, rizik cijene. Vidi: credit risk/exposure.	DVP Red Book x-border Blue Book SDF ETDC
repo repo	Vidi: repurchase agreement	
repo rate repo stopa	Povrat zarađen na repo transakciji izražen kao kamatna stopa na gotovinsku stranu transakcije.	SLT
repricing/revaluation ponovno određivanje cijene/revalorizacija	Cin obilježavanja cijene na tržištu.	SLT
repudation nepriznavanje	Poricanje jedne strane u transakciji da učestvuje u svim ili dijelu te transakcije ili spajanje komunikacije.	EM-Sec
repurchase agreement sporazum o ponovnoj kupnji	Ugovor da se prodaju ili naknadno ponovo kupe vrijednosni papiri na određeni datum i po određenoj cijeni. Također poznato kao RP SLT ili sporazum o ponovnoj kupnji.	x-border <i>SLT</i>
reservable deposits rezervirani depoziti	Bankarski depoziti koji podliježu obveznim pričuvama	EM-CPSS
reserve requirement obvezna pričuva	Obveza banaka da dže saldo (bančine pričuve) u središnjoj banci za određene tipove obveza (u nekim slučajevima gotovina u trezoru se može smatrati kao ova obveza)	EM-CPSS
respondent	Vidi: korespondentsko bankarstvo	Red Book
retailer card maloprodajna kartica	Kartica koju izdaje nebankarska institucija da bi se koristila u određenim radnjama. Imatelju kartice obično se odobrava kreditna linija.	Red Book <i>Blue Book</i>
retail funds transfer system sustav transfera sredstava od maloprodaje	Sustav transfera sredstava od maloprodaje koji upravlja velikim obujmom plaćanja relativno niske vrijednosti u formama poput čeka, potražnih transfera, izravnih zaduženja, transakcija MT i EFTPOS.	Red Book Blue Book EM-CPSS <i>Retail</i>
retail payments	Ovaj termin opisuje sva plaćanja koja nisu uključena u definiciju	Blue Book

maloprodajna plaćanja	plaćanje ili plaćanja velike vrijednosti. Maloprodajna plaćanja su uglavnom potrošačka plaćanja relativno male vrijednosti i hitnosti.	EM-CPSS EM-ECB
retail transactions maloprodajne transakcije	Vidi: retail payments	EM-CPSS
reuse of collateral (rehypotecation) ponovna upotreba kolaterala (rehipoteka)	Zalaganje ili transferisanje jedne strane drugoj strani kolaterala koji je založen ili transferiran njoj. Termin rehipoteka se općenito koristi kod pozivanja na založni kolateral.	OTC
reverse engineering obrnuti (reverzni) inženjering	Proces analiziranja softverske šifre da bi se utvrdilo kako softver radi.	EM-Sec
reverse repo obrnuti (reverzni) repo	Ugovor sa suprotnom stranom da se kupi i naknadno ponovo proda vrijednosni papir na određeni datum i po određenoj cijeni, slika repoa u ogledalu.	STL
revocable transfer opozivi transfer	Transfer koji sustav operator ili sudionik u sustavu može opozvati.	SSS
risk factor faktor rizika	Varijabilna koja utječe na vrijednost financijskih instrumenata ili cjelokupni portfelj. Najčešći faktori tržišnog rizika su kamatne stope, devizni kursevi, cijena uloga i cijena robe.	OTC
risk management test	Test koji se provodi na plaćanjima koja su poslana u platni sustav da bi se utvrdilo da li će obrada određenog plaćanja prouzrokovati veći rizik za sustav ili sudionike nego što je dopušteno po pravilima sustava.	Core Principles
rolling settlement rolling poravnanje	Situacija u kojoj se poravnanja transakcija sa vrijednosnim papirima dešavaju svaki dan, poravnanja pojedinačnih transakcija dešavaju se dani broj dana nakon što je nakon što je posao zaključen. Ovo je suprotno situaciji u kojoj se poravnanje dešava samo u određene dane – na primjer, jedanput tjedno ili jedanput mjesečno – a poravnanje pojedinačnih transakcija dešava se na slijedeće poravnanje (ili ponekad slijedeći, ali jedan dan poravnanja) nakon dana na koji je posao zaključen.	SLT SDF
rolling settlement rolling poravnanje	Procedura u kojoj se poravnanje dešava u danom broju radnih dana poslije datuma trgovanja. Ovo je suprotno procedurama periodičnog obračuna u kojima se poravnanje prometa dešava samo na određeni dan, na primjer, određenog dana u tjednu ili mjesecu, za sav promet koji se desio unutar tog obračunskog razdoblja.	SSSS
ROM	Memorija samo za čitanje (read-only); tipično područje operativni sustav i moguće dijelove aplikacije.	EM-Sec
RSA	Rivest, Shamir, Adleman: uobičajeno korišteni aritmetički kriptografski algoritam	EM-Sec
RTGS	Vidi: real-time gross settlement	

SAM	Modul sigurnosne aplikacije: kompjutorska komponenta koja je karakteristično integrirana u terminal i otpornosti na neovlašteno vršenje promjena.	EM-Sec
same day funds sredstva istog dana	Novčani saldo koji primatelj ima pravo transferirati ili povući sa računa na dan prijema.	DVP Red Book x-border Blue Book SDF
scattering raspišivanje	Proces miješanja IC čip komponenti tako da se ne mogu lako analizirati.	EM-Sec
scheduling raspoređivanje	Tehnika upravljanja redoslijeda plaćanja određivanjem redoslijeda koja plaćanja će biti prihvaćena za poravnanje. Vidi: optimisation routine, queing.	Core Principles
screen-based trading trgovanje na bazi ekrana	Trgovanje koje se provodi preko mreže elektronskih terminala. Vidi: trgovanje otvorenim izvikivanjem.	ETDC
secret key cryptography tajni kriptografski ključ	Vidi: symmetric cryptography	EM-Sec
secured party osigurana strana	Strana koja ima kolateral koji osigurava svoja potraživanja od dužnika.	OTC
securities borrowing and lending programme program uzimanja i davanja vrijednosnih papira na zajam	Mogućnost kojom se daje zajam vrijednosnih papira da bi se omogućilo pravodobno izvršenje obveza poravnanja.	SDF
securities depository depozitar vrijednosnih papira	Vidi: središnje mjesto pohranjivanja vrijednosnih papira.	Red Book Blue Book SDF
securities-driven securities lending transactions vrijednosni papiri transakcije vučenih vrijednosnih papira danih na zajam	Transakcije čija motivacija leži u uzimanju/davanju na zajam određenih vrijednosnih papira putem repo ili zajma vrijednosnih papira. Vidi: cash-driven securities lending transactions.	SLT
securities loan zajam vrijednosnih papira	Zajam vrijednosnih papira sa ili bez kolaterala, da bi se omogućilo pravodobno ispunjenje obveza poravnanja.	x-border
securities settlement system sustav poravnanja vrijednosnih papira	Sustav koji dozvoljava transfer vrijednosnih papira: ili bez plaćanja (besplatna isporuka), na primjer u slučaju zaloga, ili uz plaćanje. Poravnanje se dešava na računu vrijednosnih papira koji se čuvaju kod CSD (i kod privatnih CSD-a i kod državne središnje banke koja djeluje kao CSD) ili kod središnje banke (operativni računi čuvanja). U ovom drugom slučaju središnja banka djeluje kao posredni čuvar vrijednosnih papira. Konačni čuvar je normalno CSD. Poravnanje gotovine se dešava u sustavu transfera međubankarskih sredstava	Blue Book

	(IFTS), preko agenta za poravnanje.	
securities settlement system sustav poravnanja vrijednosnih papira	Puni set institucionalnih aranžmana za potvrđivanje, odobrenje i poravnanje trgovanja vrijednosnim papirima i čuvanje vrijednosnih papira.	SSS
security interest založna kamata	Oblik kamate na imovinu koja osigurava da se imovina može prodati zbog neispunjenja da bi se ispunila obveza koju pokriva založna kamata.	OTC SLT
segregation odvajanje	Metoda zaštite klijentovih sredstava i pozicija čuvanjem i vođenjem računovodstva za njih odvojeno od onih koje vode firma ili broker.	ETDC
seigniorage senioraža	U povijesnom kontekstu, termin senioraža se koristio kod pozivanja na dionicu, naknadu ili pristojbu koju su vlastelin (senignor) ili suveren (sovereign) uzimali da bi pokrili troškove kovanja novca i za profit. Sa uvođenjem papirnog novca, mogao se ostvariti veliki profit jer izrada novčanica košta manje od njihove nominalne vrijednosti. Kada središnje banke postanu monopolistički dobavljači novčanica, senioražu počinju odražavati u profitima koje oni ostvaruju i u na kraju njihov glavni ili jedini dioničar, vlada. Senioraža se može pocijeniti množenjem preostalih banknota i kovanica (pasiva središnje banke koja ne nosi kamatu) dugoročnom kamatnom stopom na vladine vrijednosne papire (punomoć za povrat na sredstva središnje banke).	EM-CPSS EM-ECB
self-collateralising samokolateralizacija	Aranžman kojim se vrijednosni papir koji se transferira može koristiti kao kolateral da se osiguraju rizici u procesu transfera.	SDF
sell-buybacks (or buy-sellbacks) prodaja – ponovna kupnja (ili kupnja ponovna prodaja)	Transakcije koje imaju isti ekonomski efekat i namjeru kao sporazum o ponovnoj kupnji i koji se sastoji od dvije pojedinačne simultane kupnje i prodajne transakcije za različite datume valute – jedan za trenutno poravnanje i drugi za buduće poravnanje. Tipično, prodaja – ponovna kupnja ne uzima u obzir markiranje na tržištu i maržu na zahtjev (margin calls).	SLT
sender finality konačnost pošiljatelja	Prije analitički nego operativni ili pravni termin koji se koristi da se opiše momenat kada se pojavljuje bezuvjetna obveza od strane inicirajućeg sudionika u sustavu transfera sredstava da bi se uradilo konačno plaćanje sudioniku – primatelju na datum valute. Vidi također, final settlement (konačno poravnanje).	Red Book Blue Book
sequence number redni broj	Broj koji se redoslijedom pripisuje poruci i prilaže joj se da bi se spriječilo dupliciranje ili gubitak poruke.	EM-Sec
server	Kompjutor koji osigurava usluge preko mreže drugim kompjutorima.	EM-Sec
session key ključ sesije	Kriptografski ključ koji se koristi ograničeno vrijeme kao što je pojedinačna komunikacijska sesija ili transakcija, a potom se uništi.	EM-Sec
set off prebijanje	Metoda poništavanja ili prebijanja recipročnih obveza i potraživanja (ili isplata recipročnih obveza do iznosa manjih obveza). Prebijanje može funkcionirati po sili zakona ili u skladu sa ugovorom.	OTC
settlement	Cin kojim se izvršava obveza vezano za transfer sredstava ili	Red Book

poravnanje	vrijednosnih papira između dvije ili više strana. Vidi također: final settlement, gross settlement, net settlement, net settlement system.	EM-CPSS Blue Book EM-ECB Retail
settlement poravnanje	Dovršenje transakcije kada prodavac transferiše vrijednosne papire ili financijske instrumente kupcu, a kupac transferiše novac prodavcu. Poravnanje može biti konačno ili privremeno.	DVP <i>x-border</i> SDF
settlement agent agent poravnanja	Institucija koja upravlja procesom poravnanja (npr. određivanje pozicija poravnanja, monitoring razmjene plaćanja itd.) za sustave transfera ili druge aranžmane koji zahtijevaju poravnanje. Vidi također: cash settlement agent, multilateral net settlement system, settlement, settlement institution (agent gotovinskog poravnanja), konačno poravnanje, multilateralni sustav neto poravnanja, poravnanje, institucija poravnanja.	Red Book Blue Book
settlement asset sredstvo poravnanja	Sredstvo koje se koristi za izmirenje obveza poravnanja kao što je specificirano pravilima, propisima ili uobičajenom praksom za platni sustav.	Core Principles
settlement bank banka poravnanja	Ili središnja banka ili privatna banka koja se koristi za izvršenje plaćanja.	ETDC
settlement bank banka poravnanja	Subjekt koji ima račune kod agenta za poravnanje da bi se izmirile obveze plaćanja koje proistječu iz transfera vrijednosnih papira kako u svoje ime tako i za sudionike sa drugih tržišta.	SSS
settlement date datum poravnanja	Datum na koji se strane u transakciji sa vrijednosnim papirima dogovore da se desi poravnanje. Namjeravani datum se naziva ponekad ugovorni datum poravnanja.	x-border SDF
settlement finality konačnost poravnanja	Vidi: final settlement	Red Book Blue Book
settlement institution institucija poravnanja	Institucije preko čijih knjiga se odvijaju transferi između sudionika da bi se postiglo poravnanje unutar sustava poravnanja. Vidi: bilateral net settlement system multilateral net settlement system, settlement agent, settling participant/member.	Red Book Blue Book
settlement interval interval poravnanja	Količina vremena koje protekne između datuma trgovanja (T) i datuma poravnanja (S). Tipično mjereno u odnosu na datum trgovanja. Npr. ako proteknu tri dana, interval poravnanja je T+3.	x-border SLT SDF
settlement lag razmak poravnanja	U procesu razmjene za vrijednost, vremenski razmak između stupnja u trgovanje/cjenkanje i isplate konačnom razmjenom financijskih sredstava za plaćanje. Vidi: payment lag	Red Book Blue Book
settlement obligation obveza poravnanja	Iznos dospio od financijske institucije drugim financijskim institucijama kao rezultat izvršenja plaćanja.	Core Principles
settlement risk rizik poravnanja	Opći termin koji se koristi da se označi rizik da se poravnanje u sustavu transfera neće desiti kako se očekivalo. Ovaj rizik može uključivati i kreditni i likvidni rizik.	Red Book Blue Book SDF Retail

settlement system sustav poravnanja	Sustav koji se koristi da se omogući poravnanje transfera sredstava ili financijskih instrumenata.	Blue Book EM-CPSS EM-ECB
settling participant/member sudionik/član poravnanja	U nekim državama sudionik poravnanja u sustavu transfera sredstava ili vrijednosnih papira isporučuje i prima sredstva ili vrijednosne papire za druge sudionike ili od drugih sudionika poravnanja preko jednog ili više računa u instituciji poravnanja u svrhu transfera poravnanja sredstava ili vrijednosnih papira za sustav. Drugi sudionici traže usluge sudionika poravnanja da bi poravnali svoje pozicije. U EC izravni sudionici su, prema definiciji, također sudionici poravnanja. Vidi: direct participant/member, tiering arrangement.	Red Book
share book-entry system sustav knjiženja dionica	Kompjutorizovani sustav za izdavanje i registraciju ulagačkih vrijednosnih papira u formi knjiženja. Vidi također: book-entry system, debt book-entry system. (sustav knjiženja, sustav dugovornog knjiženja).	Blue Book
short sale kratka prodaja	Prodaja vrijednosnih papira koje prodavac ne posjeduje i stoga moraju biti pokriveni vremenom isporuke; tehnika koja se koristi (1) da se iskoristi predviđeni pad u cijeni i (2) da se zaštiti profit dugoj poziciji. Također, nazvana kratka pozicija.	SLT
single-purpose prepaid card unaprijed plaćena kartica za jednu svrhu	Kartica pohranjene vrijednosti za koju su izdavatelj kartice i trgovac (akceptant kartice) identični, predstavljajući na taj način unaprijed plaćanja za određenu robu i usluge koje daje izdavatelj. Vidi: prepaid card	EM-ECB
smart card smart kartica	Kartica sa integralnim kolom sa mikroprocesorom koja može da vrši obračune.	EM-Sec EM-CPSS EM-ECB
software-based products proizvodi bazirani na softveru	Elektronski novčani proizvodi koji uporabljaju specijalizirani softver na personalnom računar i koji se mogu uobičajeno koristiti za transferiranje elektronskih vrijednosti preko telekomunikacijskih mreža kao što je internet.	EM-ECB
special collateral specijalni kolateral	Vrijednosni papiri za kojima je na tržištu, iz bilo kojeg razloga, veoma velika potražnja od strane zajmoprimca. Repo stope za ove specifične vrijednosne papire teže da budu veće od preovlađujućih repo stopa za opći kolateral. Također, oznate su kao «specijalne». Vidi: general collateral.	SLT
SSS	Vidi: securities settlement system (sustav poravnanja vrijednosnih papira)	
stakeholder	U platnom sustavu, stakeholder su one strane na čije interese utječe funkcioniranje sustava.	Core Principles
stamp duty pristojbe plaćene u taksenim markama	Pristojba u obliku cijene taksenih marki koje se trebaju zalijepiti na pravne dokumente kao što su certifikati, potvrde i slično.	SLT

standing order stalni nalog	Komitentova instrukcija svojoj banci da izvrši redovito plaćanje fiksnog iznosa imenovanom kreditoru.	Red Book Blue Book Retail
sterilisation sterilizacija	Uporaba operacija od strane središnje banke (kao što je prodaja na otvorenom tržištu) da bi se smanjile bančine pričuve (likvidnost) koje je ona stvorila putem nekih finansijskih transakcija kao što je kupnja strane valute.	EM-CPSS
stored value card kartica sa pohranjenom vrijednosti	Unaprijed plaćena kartica na kojoj se evidencija sredstava može i povećati i smanjiti. Naziva se također i elektronska lisnica.	EM-Sec EM-CPSS
straight through processing izrava obrada	Uzimanje podataka o trgovini izravno sa sustava front-end trgovanja i potpuno automatizirana obrada potvrđivanja i instrukcija poravnanje bez potrebe za ponovno određivanje ključa ili reformatiranje podataka.	OTC
straight through processing potpuna obrada	Dovršenje procesa preporavnanja i poravnanja utemeljenog na podacima prodaje koji se zajedno unose samo jedanput u automatski sustav.	SSS
stress testing testiranje na stres	Procjena kreditne i likvidne izloženosti koja bi rezultirala iz realizacije ekstremne cijene i posredno izraženih nestalnosti scenarija.	ETDC
subcustodian podčuvar	Jedan čuvar (npr. globalni čuvar) ima svoje vrijednosne papire preko drugog čuvara (na primjer lokalnog čuvara), ovaj drugi je poznat kao podčuvar.	SDF
substitution zamjena	Zamjena jedne strane drugom u odnosu na obvezu. U kontekstu prebijanja i poravnanja, termin se odnosi na proces dopunjavanja ugovora između dvije strane tako da se treća strana postavlja kao suprotna strana prema svakoj od dvije strane i prvobitni ugovor između te dvije strane se ispunjava i izvršava. Vidi: novation.	Red Book Blue Book
substitution zamjena	Opozivanje vrijednosnih papira koje je zajmoprimac posudio zamjenjujući ih drugim vrijednosnim papirima ekvivalentne tržišne vrijednosti tijekom trajanja te pozajmice.	SLT
supervision of financial institutions supervizija finansijskih institucija	Pridržavanje procjena od strane finansijskih institucija i provođenje zakona, propisa ili drugih pravila koji su namijenjeni da se osigura da one posluju na siguran i zdrav način i da imaju dovoljno kapitala i pričuva da podnesu rizike koji proistječu iz njihovog poslovanja.	Core Principles
surcharge fee dodatne naknade	Transakcijska naknada koju određuje vlasnik ATM-a i koju imatelj kartice plaća izravno ATM vlasniku za trošak širenja i održavanja ATM.	Retail
survivors pay plaćanje onih koji su opstali	Aranžmani o podjeli gubitka koji u slučaju nemogućnosti sudionika da poravna, zahtijeva da gubitke snose sudionici koji su opstali u skladu sa prethodno određenom formulom.	Core Principles
swap	Aranažman za razmjenu plaćanja između dvije ugovorne strane u nekom momentu u budućnosti i prema određenoj formuli.	OTC

SWIFT	Društvo za svjetsku međubankarsku financijsku telekomunikaciju: združena organizacija koju su stvorile i posjeduju banke koje funkcioniraju na mreži koja omogućava razmjenu plaćanja i drugih financijskih poruka između financijskih institucija (uključujući brokerske dilere i kompanije vrijednosnih papira) širom svijeta. SWIFT poruka o plaćanju je instrukcija za prijenos sredstava, razmjena sredstava (poravnanje) kasnije se dešava preko platnog sustava ili kroz bankarske korespondentske odnose.	Red Book <i>Blue Book</i>
switch fee naknada za uključanje	Transakcijska provizija koju je ustanovila mrežna organizacija, a plaća je institucija koja izdaje karticu organizaciji za trošak usmjeravanja informacija o transakciji.	Retail
symmetric cryptography simetrična kriptografija	Set kriptografskih tehnika u kojima uređaji dijele isti tajni ključ u kombinaciji sa algoritmima. Za šifriranje, koristi se isti ključ za šifriranje i dešifriranje, a algoritam dešifriranja je oprečna funkcija algoritmu šifriranja.	EM-Sec
symmetrically important payment system simetrički važan sustav plaćanja	Platni sustav je sustavno važan kada bi, ukoliko je sustav bio nedovoljno zaštićen od rizika, prekid u njemu mogao pokrenuti ili dalje lančano prenijeti prekid među korisnicima ili sustavne prekide u mnogo šire financijsko područje.	Core Principles
systemic disription sustavni prekid	Događaji čiji je utjecaj potencijalna prijetnja stabilnosti financijskog sustava, prenošenjem sa jedne financijske institucije na drugu i preko platnog sustava. Vidi: systemic risk.	Core Principles
systemic risk sustavni rizik	Rizik da će propust ispunjenja obveza, koje se od njega traže, jednog od sudionika u sustavu transfera ili općenito na financijskim tržištima, prouzrokovati da ostali sudionici ili financijske institucije ne budu u mogućnosti ispuniti svoje obveze (uključujući poravnanje obveza u sustavu transfera) o dospelju. Taj propust može prouzročiti značajnu likvidnost ili kreditne probleme i kao rezultat toga mogu biti prijetnja stabilnosti financijskih tržišta.	Red Book <i>Blue Book</i> EM-CPSS ETDC OTC
tamper-evident	Sposobnost uređaja da pokaže dokaz fizičkog napada.	EM-Sec
tamper-proof	Dokazana sposobnost aparata da se odupre napadima.	EM-Sec
tamper-resistant	Sposobnost aparata da podnesu fizički napad do određene točke.	EM-Sec EM-CPSS EM-ECB
TARGET	Transeuropski automatizirani ekspres transfer bruto poravnanja u stvarnom vremenu. TARGET sustav se definira kao platni sustav koji je sastavljen od jednog RTGS sustava u svakoj državi koja učestvuje u fazi tri platna mehanizma EMU i Europske središnje banke (ESB). RTGS sustavi zemalja koje nisu sudionici se, također, mogu priključiti, pod uvjetom da su u stanju da obrade euro naporedo sa svojom valutom. Domaći RTGS sustavi i ESB mehanizmi plaćanja su međusobno povezani u skladu sa uobičajenim procedurama («interlinking») da bi se omogućili transferi preko granice širom Europske unije za kretanje sa jednog sustava na drugi sustav. Vidi: interlinking.	Blue Book

TCP/IP	Protokol kontrole prijenosa/internet protokol: set uobičajeno korištenih telekomunikacijskih i adresirajućih protokola; TCP/IP je de facto set komunikacijskih standarda interneta.	EM-Sec
telematika	Kombinirano korištenje obrade podataka i tehnike prijenosa podataka.	Red Book Blue Book
teller's sheque šalterski ček	Vidi: bank draft	Red Book Blue Book
term transaction terminska transakcija	Transakcije sa fiksnim krajem ili datumom dospijeca	SLT
tiering arrangement slojeviti aranžman	Aranžman koji može postojati kod sustava transfera sredstava i/ili vrijednosnih papira u kojem bi sudionicima u jednoj kategoriji bile potrebne usluge sudionika u drugoj kategoriji za razmjenu i/ili poravnanje svojih transakcija. Vidi isto tako: <i>direct participant/member</i> , <i>indirect participant/member</i> , <i>settling participant/member</i> , (izravni sudionik/član, neizravni sudionik/član, sudionik/član poravnanja).	Red Book Blue Book
time stamp vremenski pečat	Vrijednost ubačena u poruku da bi se naznačilo vrijeme u koje je poruka kreirana.	EM-Sec
title transfer titularni transfer	Izražavanje vlasničkog interesa za imovinu jedne ugovorne strane drugoj. Titularni transfer se koristi kao jedna od metoda kolateralizacije. Metoda titularnog transfera koristi se za izravni transfer vlasničkog interesa za imovinu koja služi kao kolateral, tj. onaj tko osigurava kolateral transferira titulu ili vlasnički interes za sredstva koja su dana kao kolateral, uz sporazum da će onaj koji uzima kolateral vratiti ekvivalentan iznos sredstava u skladu sa uvjetima iz njihovog sporazuma.	OTC SLT
total return swap swap ukupnog povrata	OTC swap sa fiksnim dospeljem, kada se diler slaže da primi ukupan povrat na dionicu koja je prodana ulagaču keša, ugovornoj strani u swapu, a u zamjenu da plati ugovornoj strani plivajuću kamatnu stopu za dospelje. Pačaje keša investitoru po okončanju swapa je, stoga, plivajuća stopa kamate plus pad cijene dionice ili minus svaki rast cijene dionice; s druge strane, investitor keša prodaje dionicu da bi dobio nazad svoje ulaganje na tržištu. Krajni rezultat ovog aranžmana je da je diler pozajmio gotovinu po plivajućoj stopi za određeno razdoblje, koristeći svoju poziciju osnivačkog kapitala kao kolateral. Totalni povrat swapa je kombiniran sa izravnom prodajom dionice na način gdje diler traži da financira poziciju ulagačkog kapitala, i ekonomski funkcionira slično kao davanje vrijednosnih papira na zajam.	SLT
tracability ulaženje u trag	U sustavima elektronskog novca, stupanj do kojeg se transakcije transfera vrijednosti mogu dokazati organizatoru(rima) ili primatelju(ima) transfera.	EM-Sec EM-ECB
trade date datum trgovanja	Datum na koji se vrši trgovina/pogodba.	DVP x-border SDF
trade-for-trade settlement	Poravnanje pojedinačnih transakcija između ugovornih strana. Vidi:	EM-Sec

poravnanje trgovina za trgovinu	gross settlement system.	Red Book Blue Book SDF
trade-for-trade settlement system sustav poravnanja trgovina za trgovinu	Sustav u kojem se svaki pojedinačni nalog za transfer poravnavaju odvojeno.	DVP
trade matching usklađivanje trgovine	Proces usklađivanja detalja trgovine (kao što je broj ugovora, ugovor, mjesec i cijena) koje dostavljaju ugovorne strane. Klirinška kuća često garantira trgovinu u vrijeme kada se ona uspješno uskladi.	ETDC
trade netting prebijanje trgovanja	Pravno provodiva konsolidacija i prebijanje pojedinačnih trgovanja u neto iznosima vrijednosnih papira i novca dospjelih između partnera u trgovini ili među članovima klirinškog sustava trgovanja koja nisu pravno provediva je pozicija prebijanja.	DVP SDF Red Book Blue Book
trade	Proces kojim se usklađena trgovanja formalno evidentiraju.	ETDC
registration registracija trgovine	U knjigama klirinških kuća. Za klirinške kuće koje djeluju kao središnje ugovorne strane, registracija može, također, biti vrijeme u koje se klirinške kuće substituiraju kao ugovorne strane članicama kliringa.	
transaction log transakcijski zapis	Slijedna evidencija transakcija koje se pohranjuju na aparat.	EM-Sec
transfer	Operativno, slanje (ili kretanje) sredstava ili vrijednosnih papira ili prava koji se odnose na sredstva ili vrijednosne papire od jedne strane ka drugoj strani (i) prijenosom fizičkih instrumenata/novca; (ii) računovodstvenih stavki u knjigama financijskog posrednika; ili (iii) računovodstvenih stavki obrađenih kroz sustav transfera sredstava i/ili vrijednosnih papira. Cin transfera utječe na legalna prava onog koji transferira, onoga kome se transferira i možda trećih strana u odnosu na saldo novca, garancije ili drugog financijskog instrumenta koji se prenosi.	Red Book Retail
transferability prenosivost	U sustavima elektronskog novca, stupanj do kojeg se elektronski saldo može transferirati između uređaja bez interakcije sa središnjim subjektom.	EM-ECB EM-Sec
transfer system sustav transfera	Generički termin koji pokriva sustave transfera sredstava i sustave zamjena za vrijednost.	Red Book
travel and entertainment card kartica za putovanje i zabavu	Kartica koju izdaju nebankarske firme na kojima je naznačeno da je imatelju dana kreditna linija. Ona mu omogućava da izvrši kupnju, ali ne nudi proširenu karticu; puni iznos naraslog duga treba poravnati do kraja određenog razdoblja. Imatelju se obično zaračunava godišnja provizija. Također se naziva dugovna kartica.	Red Book Blue Book Retail
tri-party repo trostrani repo	Repo u kojem ugovorne strane isporučuju obveznice i gotovinu neovisnoj banci – čuvaru, klirinškoj kući ili depozitaru vrijednosnih papira koja je odgovorna za osiguranje održavanja adekvatne vrijednosti kolaterala tijekom trajanja transakcije.	SLT

truncion	Procedura u kojoj fizički momenat papirnih instrumenata plaćanja (npr. plaćeni čekovi ili kreditni transfer) unutar banke, između banaka ili između banke i njenog komitenta skraćuje se ili eliminira, zamjenjuje, u cijelosti ili djelomično, elektronskim evidencijama njihovog sadržaja za daljnju obradu i transmisiju.	Red Book Blue Book
ultimate settlement konačno poravnanje	Ponekad se koristi da obilježi konačno poravnanje novca središnje banke.	Red Book Blue Book
unwind vraćanje sredstava nazad	Procedura koja se slijedi u određenim sustavima kliringa i poravnanja u kojima se transfer vrijednosnih papira i sredstava poravnava na neto osnovici, na kraju ciklusa obrade kod svih transfera privremeno dok svi sudionici ne izmire svoje obveze poravnanja. Ako sudionik ne uspije izvršiti poravnanje, neki, ili svi, privremeni transferi u koje je uključen taj sudionik biće poništeni iz sustava, a obveze poravnanja za preostale transfere se onda ponovo obračunavaju. Ta procedura ima efekat raspodjele pritiska likvidnosti i gubitaka zbog propuštanja da se poravna. Unwinds se mogu razlikovati od zadužena na računu vrijednosnih papira, što ne podrazumijeva da je originalni transfer poništen (npr. u slučajevima kada se otkrije da su vrijednosni papiri falsificirani ili ukradeni).	SDF DVP Red Book
unwinding vraćanje sredstava nazad	Procedura koja se provodi u određenim klirinškim sustavima i sustavima poravnanja u kojima se transferi vrijednosnih papira ili sredstava poravnaju na neto osnovi, na kraju kruga obrade, sa svim privremenim transferima sve dok svi sudionici ne izvrše svoje poravnanje obveza. Ako sudionik ne izvrši poravnanje neke ili svih privremenih transfera koji uključuju da se sudionik briše iz sustava, a obveze poravnanja iz preostalih transfera se ponovo obračunavaju. Ta procedura ima efekat transferiranja pritiska likvidnosti, a moguće gubitke za neispunjavanje poravnanja na ostale sudionike, i može, u ekstremnom slučaju imati značajne i nepredvidive sistavne rizike. Vidi: «settlement unwind».	Blue Book ETDC
user korisnik	U korisnike platnih sustava ubrajaju se i sudionici i njihovi komitenti za platne usluge. Vidi: korisnik, izravni sudionik, izravni sudionik/član, neizravni sudionik/član, sudionik/član.	Core Principles
user fee	Transakcijska provizija koju određuje izdavatelj kartice, a plaća (naknada za korisnike) je imatelj kartice instituciji koja izdaje karticu za plaćanje karticom ili podizanje gotovine na ATM; druge korisničke provizije, ponekad nazvane strane provizije, plaća imatelj kartice instituciji koja izdaje karticu za korištenje ATM-a koji nisu u vlasništvu te institucije.	Retail
value-at-risk vrijednost izložena riziku	Procjena gornje granice na gubitke za koje institucija očekuje da će im biti izvrnuta tijekom datog razdoblja (npr. jedan dan) za danu razinu povjerenja (npr. 95%).	ETDC
variation margin margina odstupanja	Sredstva koja se plaćaju (ili primaju) od ugovorne strane (klirinške kuće ili člana kliringa) za poravnanje svih gubitaka (dobitka) koji se podrazumijevaju markiranjem otvorenih poziva na tržištu.	ETDC
velocity brzina	Prosječan broj puta količina novca (ovako je mjerena na primjer monetarnim agregatom) obrće se u okviru određenog vremenskog	EM-CPSS

	razdoblja. Brzina cirkulacije prihoda se obračunava kao odnos monetarnog agregata prema nominalnom GDP.	
white list bijela lista	U sustavu baziranom na kartici, baza podataka koja sadrži listu svih odobrenih brojeva kartica.	EM-Sec
wholesale fund transfer system sustav prijenosa sredstava veleprodaje	Vidi: large-value funds transfer system	Red Book Blue Book
withholding tax	Pristojba na prihod odbijena na izvoru koji je agent plaćanja pravno obvezan odbiti od svih plaćanja kamate na depozite, vrijednosne papire ili slične financijske instrumente.	SLT
zero hour rule pravilo nultog sata	Odredba u zakonu o nesolventnosti nekih država pri čemu transakcije zatvorenih institucija, koje su se desile nakon ponoći na dan kada je naređeno da se institucija zatvori, mogu biti retroaktivno pretvorene u nevažeće.	ETDC